

Mål- och resursplan 2015-2017

Kommunfullmäktige 2014-11-19

”Vänersborgs kommun
- attraktiv och hållbar
i alla delar, hela livet”

Vänersborgs kommun

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning

	Sidnr
Del I Vision och mål - Förutsättningar och beslut	
Vision Vänersborg.....	Del I - 1
Kommungemensamma mål.....	1
Inriktningsmål.....	1
Finansiella mål – god ekonomisk hushållning.....	2
Förutsättningar.....	3
Omvärld.....	3
Befolkning.....	5
Budgetförutsättningar.....	6
Driftbudgetramar – avstämning mot nämndernas förslag.....	7
Finansiell analys.....	11
Driftbudget per nämnd och anslagsbindningsnivå.....	15
Resultat- finansierings och balansbudget.....	16
Kommunfullmäktiges beslut 2014-11-19.....	18
Del II Mål- och resursplan - Nämnderna	
Barn- och utbildningsnämnden.....	Del II - 1
Byggnadsnämnden.....	5
Kommunfullmäktige.....	8
Kommunstyrelsen.....	9
Kulturnämnden.....	12
Miljö- och hälsoskyddsnämnden.....	15
Revision.....	17
Valnämnd.....	17
Samhällsbyggnadsnämnden.....	18
Socialnämnden.....	22
Överförmyndarnämnden.....	29
Del III Investerings- och exploateringsplan	
Investerings- och exploateringsplan 2015-2019.....	Del III - 1

Vision Vänersborg

Vänersborgs kommun
- attraktiv och hållbar
i alla delar, hela livet

Kommunfullmäktige fastställde kommunens vision i december 2013. Visionen omfattar alla kommuninvånare och beskriver en framtida idealbild och en gemensam färdriktning. Visionen är en ledstjärna för all kommunal verksamhet och genomsyrar hela organisationen.

Inriktningsmål

Kommunfullmäktige fastställde kommunens inriktningsmål i december 2013. Inriktningsmålen är kommunfullmäktiges övergripande viljeinriktning som ordnas under fem områden: *invånare, samhällsutveckling, ekonomi, verksamhetsutveckling och medarbetare.*

Invånare

Inriktningsmål

- Fler invånare upplever livskvalitet, välbefinnande och trygghet
- Fler invånare ska bli delaktiga i utbudet av kultur, idrott, rekreation och föreningsliv
- Fler invånare ska vara nöjda med kommunens service och hur behov och förväntningar tillgodoses
- Fler invånare anser att kommunen har en öppen dialog med invånare, företag och föreningar

Samhällsutveckling

Inriktningsmål

- Kommunens attraktionskraft ska öka inom näringsliv, regional- och statlig förvaltning, utbildning, kultur och turism
- Fler attraktiva och energieffektiva boenden i hela kommunen
- Fler mötesplatser som är till för alla i hela kommunen
- Det ska vara enklare för företag att etablera sig och verka i kommunen

Förväntade resultat

Förväntade resultat fastställs enligt nämndernas förslag. De presenteras i *Del II* under respektive nämnd. Kommunfullmäktige fastställde i december 2013 regler för mål- och resultatstyrning.

Ekonomi

Inriktningsmål

- Nämnderna ska hantera beslutade budgetmedel rationellt och effektivt, så att de gör mesta möjliga nytta för kommuninvånarna utifrån de uppgifter som kommunfullmäktige delegerat till dem
- Kommunens tillgångar och skulder ska förvaltas på ett betryggande och effektivt sätt
- Vänersborgs kommun ska i alla sammanhang ha en välskött ekonomi. All verksamhet ska bedrivas i en anda av god ekonomisk hushållning och i enlighet med kommunfullmäktiges beslut om finansiella mål och ramar

Verksamhetsutveckling

Inriktningsmål

- Medarbetarnas delaktighet, innovationskraft och kompetens ska stödjas och utvecklas
- Verksamheten ska i ökad grad utformas så att den inkluderar alla

Medarbetare

Inriktningsmål

- Vänersborgs kommun upplevs i högre grad som en attraktiv arbetsgivare.

Där framgår att visionen är kopplad till inriktningsmål, förväntade resultat och aktiviteter. De sistnämnda arbetas in i förvaltningarnas verksamhetsplaner.

Finansiella mål - god ekonomisk hushållning

Lagstiftningen kring god ekonomisk hushållning återfinns i kommunallagen.

Lagen/balanskravet

Enligt kommunallagen ska kommunerna ange *mål och riktlinjer för verksamheten* som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. För ekonomin ska det finnas *finansiella mål* som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

Kommunallagen kräver att kommunernas ekonomi ska vara i balans. Intäkterna ska överstiga kostnaderna. Balanskravet utgör en miniminivå för resultatet.

Med detta menas

En kommun bör inte förbruka sin förmögenhet för att täcka löpande behov. De löpande intäkterna bör överstiga de löpande kostnaderna. Det ingår också att verksamheten ska utövas på ett ändamålsenligt och utifrån ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt.

Finansiella mål

Vänersborgs kommuns övergripande finansiella mål för ekonomin är följande:

- Årets resultat bör uppgå till minst 1 % av skatter och generella statsbidrag. Långsiktigt bör resultatet uppgå till 2 %.
- Kassalikviditeten bör vara minst 50 %.
- Soliditeten bör förbättras.
- Ej skuldfört pensionsåtagande bör minska som andel av eget kapital.

Resultatet: Enligt Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) ska, som tumregel, årets resultat uppgå till 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag för att god ekonomisk hushållning ska anses vara uppnådd. Huvudargumenten för positiva resultat är att nuvarande generation ska stå för sina kostnader, att avsättningar krävs för framtida pensioner, att värdesäkra tillgångarna och att egenfinansiera investeringar. Dessutom bör det finnas en buffert för oförutsedda händelser.

Vänersborgs kommuns resultatmål överstiger balanskravet.

Det långsiktiga målet om 2 % kan sägas vara tillräckligt stort för att konsolidera kommunens ekonomi och på så sätt trygga för att service-

nivån ska garanteras för nästkommande generation, utan att kommunen ska behöva uttaxera en högre skatt. Kommunens inriktningsmål är också att skattesatsen ska hållas oförändrad under mandatperioden. Den budgeterade nivån krävs för att klara av förändrade förutsättningar under året, samt för att klara av att självfinansiera investeringar i en skattefinansierad verksamhet. Exempel på förändrade förutsättningar är avräkning av skatteintäkter, upp- och nedgångar på de finansiella marknaderna samt oförutsedda händelser inom verksamheterna.

Det mer kortsiktiga resultatet om 1 % är avhängigt av hur resultatet sett ut under en period. Har resultatet varit större än målet under ett antal år, kan 1 % vara rimligt under en kortare tid.

Kassalikviditet: Med målet om en kassalikviditet på minst 50 % menas att likvida medel tillsammans med kommunens checkkredit på 100 Mkr bör vara minst 50 % av kortfristiga skulder. Likviditetsmålet säkrar att kommunen har en tillräcklig kortfristig betalningsberedskap.

Soliditet: Måttet anger hur stor del av kommunens tillgångar som är finansierade med egna medel/eget kapital och beskriver kommunens betalningsberedskap och finansiella styrka på lång sikt. Ju högre soliditet, desto starkare långsiktig finansiell handlingsberedskap har kommunen.

I ett tioårigt perspektiv kommer en förändrad åldersstruktur att medföra en kraftig ökning av efterfrågan på kommunal service. En förbättrad soliditet gör kommunen bättre rustad att möta de finansiella påfrestningar som följer av denna utveckling och är därmed förenlig med god ekonomisk hushållning.

Pensionsåtagandet: Målet om pensionsåtagandet återspeglar ambitionen att kommunens samtliga skulder ska vara täckta inom ramen för eget kapital, d.v.s. soliditeten ska vara positiv, även med hänsyn till den del av pensionsåtagandet som inte är skuldförd. I förarbetena till kommunallagens bestämmelser om god ekonomisk hushållning är detta ett av minimikraven för att en kommun ska anses ha en godtagbar ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv.

Omvärld

Internationell konjunktur

SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) skriver i Ekonomirapporten från april 2014 att den internationella lågkonjunkturen som följt på finans- och skuldskrisen nu är inne på sitt sjätte år. En konjunkturrell återhämtning har inletts, men den har kommit olika långt i olika länder. Läget i den amerikanska ekonomin förbättras successivt och även euroområdet uppvisar sedan ett år tillbaka tillväxt. Utvecklingen stöds av centralbankernas expansiva penningpolitik och en gradvis allt mindre åtstramande finanspolitik. Utvecklingen i Ukraina skapar osäkerhet, men har hittills haft begränsad spridning till de finansiella marknaderna.

I euroområdet fortsätter den ekonomiska aktiviteten att förstärkas. Bruttonationalprodukten (BNP) har ökat de tre senaste kvartalen och förtroendeindikatorer pekar på fortsatt tillväxt. Arbetslösheten är hög, men stiger inte längre. Skillnaderna i arbetslöshet är emellertid stora. Spanien har en arbetslöshet på 25 % medan den i Tyskland ligger på 5 %.

I USA har konjunkturförbättringen kommit längre. BNP har under den andra halvan av 2013 legat mellan 3 och 4 % och arbetslösheten har sjunkit. En ovanligt kall vinter har dock tillfälligt bidragit till att begränsa tillväxten under inledningen av 2014.

I Storbritannien har tillväxten tagit rejäl fart, vilket är positivt då de tillsammans med våra nordiska grannländer har stor betydelse som mottagare av svensk export. Däremot har tillväxten bromsat in i Norge, och i Finland har BNP backat två år i rad. I år och nästa år beräknas tillväxten i de nordiska grannländerna sammantaget bli betydligt starkare.

BNP-tillväxten för världen som helhet beräknas uppgå till 3,8 % i år och 4,0 % 2015, vilket kan jämföras med 3,0 % 2013. För åren 2016-2017 ligger tillväxten internationellt kvar på samma nivå som prognosen för 2015.

Svensk ekonomi

De senaste årens svaga internationella konjunkturutveckling har bidragit till att den svenska ekonomin fortfarande befinner sig i lågkonjunktur. Det stora exportberoendet har gjort att den svenska ekonomin drabbats hårt av vikande utländsk efterfrågan. Kriserna har bidragit till en betydande osäkerhet vilket fått hushåll och företag att skjuta konsumtion och

investeringar på framtiden. Trots låga räntor och en expansiv finanspolitik befinner sig svensk ekonomi fortfarande fem och ett halvt år efter finanskrisens utbrott i lågkonjunktur.

Trots den svaga ekonomiska utvecklingen har sysselsättningen i Sverige utvecklats förhållandevis väl. Den positiva utvecklingen av sysselsättningen har bidragit till en gynnsam utveckling av kommunernas skatteunderlag.

Svensk ekonomi avslutade 2013 mycket starkt. BNP fjärde kvartalet ökade med 3,1 % jämfört med fjärde kvartalet 2012. Den starka tillväxten berodde till viss del på tillfälliga faktorer, men den breda uppgången i efterfrågan tyder på att konjunkturen är på väg upp.

Enligt SKL:s prognoser kommer sysselsättningen att öka gradvis men arbetslösheten minskar relativt långsamt. Mot slutet av 2014 beräknas arbetslösheten minska till 7,5 % men årsgenomsnittet hamnar bara ett par tiondelar under fjolårets. Till trögheten bidrar också en fortsatt ökning av arbetskraften.

Kommunsektorns ekonomi

Kommunerna visade enligt det preliminära bokslutet ett resultat på 15,7 miljarder kronor 2013. Resultatet motsvarar 3,5 % av skatteintäkter och statsbidrag, och är det högsta hittills mätt i miljarder kronor för kommunerna. Liksom flera år tidigare gjordes 2013 en återbetalning av inbetalda premier från AFA Försäkring på nära 8 miljarder kronor, vilket förklarar den höga resultatnivån. Högre skattunderlagstillväxt än budgeterat bidrog också.

Sammantaget har kommunerna haft ett positivt resultat under de senaste tio åren, med ett genomsnittligt resultat som motsvarar 2,7 % av skatter och generella statsbidrag. De senaste årens starka resultat förklaras i hög grad av tillfälliga tillskott, som till exempel sänkta AFA-premier 2009, statligt konjunkturstöd 2010 och återbetalningar från AFA Försäkring 2012 och 2013. Dessa tillfälliga och relativt omfattande belopp har till stor del förstärkt kommunernas resultat och räddat många kommuner från att redovisa underskott.

Åren efter 2014 börjar befolkningsförändringar i form av en ökad andel äldre och barn ställa högre krav på kommunsektorns finanser. Som en följd av allt mer omoderna och slitna anläggningar, samt en kraftig urbaniseringstakt

behöver investeringsnivån öka ytterligare och därmed lånenivån.

Utan ökade statsbidrag kommer kommunerna fram till 2017 behöva höja skatten med nästan en krona för att klara av att utveckla skola, omsorg och vård i samma takt som hittills.

Åren 2015 och 2016 beräknar SKL att skatteunderlaget reallt sett ska växa med omkring 2 % per år. Den starka tillväxten är ett resultat av återhämtningen på arbetsmarknaden. Åren 2015 och 2016 växer sysselsättningen med i snitt 1,5 % per år. Tillväxten beror till stor del på inhemsk efterfrågan. En viss återhämtning sker också internationellt, men tillväxten på viktiga svenska exportmarknader bedöms även fortsättningsvis bli betydligt svagare än tillväxten i Sverige.

I vårpropositionen utlovas inga generella tillskott till kommunerna. Regeringen föreslår ett antal reformer och satsningar på kunskap för stärkt arbetskraft. Bl.a. riktade statsbidrag till förskolan och ett lågstadielyft inom skolan. Dessutom specialinriktade utbildningsinsatser inom skola, vård och omsorg.

I den kommunalekonomiska utjämnningen görs endast enstaka regleringar enligt finansieringsprincipen eller för minskningar som följer av andra beslut. Dock återkommer sparbetet för gymnasieskolan (GY11) 2016 efter att tillfälligt ha återtagits. Fullt ut sparar staten 470 miljoner kronor årligen år 2016 och framåt. För Vänersborgs kommun minskar statsbidraget med 1,8 Mkr år 2016 jämfört med 2015.

God ekonomisk hushållning och ekonomi i balans innebär att kommunen måste upprätta en

budget där intäkterna överstiger kostnaderna. Det krävs även reserver för att kunna möta oförutsedda kostnadsökningar, minskade intäkter och behov av ytterligare investeringar. Med god ekonomisk hushållning menas också att dagens medborgare finansierar sin egen kommunala välfärd och inte skjuter upp betalningar till kommande generationer.

Fr.o.m. bokslut 2013 kan kommunerna inrätta kommunala resultatutjämningsreserver. Regelverket säger "Medel från en resultatutjämningsreserv får användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel". Resultatutjämningsreserver innebär en uppluckring av balanskravet. I bokslutet 2013 har 52 kommuner avsatt medel till resultatutjämningsreserver på sammanlagt 3,5 miljarder kronor. Kommunfullmäktige i Vänersborgs kommun har fastställt riktlinjer som innebär att resultatutjämningsreserven i kommunen maximeras till 50 mkr.

Fr.o.m. 2014 justerades det kommunalekonomiska utjämnningssystemet. För Vänersborgs del innebär förändringen ett förbättrat utfall med ca 20 Mkr när systemet är fullt genomfört. Dock finns det en utjämningsavgift som påverkar systemet under 6 år och som innebär att Vänersborgs ökade intäkter år 1 (2014) sänks till 12 Mkr.

År 2008 ersattes den statliga fastighetsskatten på bostäder med en kommunal fastighetsavgift. Bostädernas taxeringsvärden förändras vart tredje år och ligger till grund för avgiften. Taxeringsvärdena bestäms utifrån prisnivån två år före taxeringsåret. SCB:s prognos för 2015 ligger till grund för kommunernas budgetarbete.

Befolkning

Utvecklingskontoret har under hösten 2013 tagit fram en befolkningsprognos. Före prognosen gjordes en analys av olika demografiska data i syfte att få ett så bra underlag som möjligt.

Kommunens folkmängd ökar enligt prognosen med 1 196 personer. Prognosen grundar sig på en ökning av bostadsbyggandet i kommunen, vilket förväntas leda till dels omflyttningar och dels inflyttningar, vilket i sin tur förväntas leda till ett växande invånarantal.

Effekter av betydligt bättre kommunikationer förväntas också påverka kommunens folkmängd positivt.

Prognosen sträcker sig över tio år. Flera tabeller för olika behov är framtagna. Nedan redovisas befolkningsförändringar i olika åldersintervall:

Alder	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Förändring
0-5	2 596	2 619	2 669	2 670	2 691	2 745	2 776	2 788	2 795	2 797	8%
6-12	2 932	2 996	3 041	3 119	3 185	3 203	3 219	3 255	3 279	3 320	13%
13-15	1 240	1 228	1 238	1 270	1 283	1 299	1 324	1 354	1 391	1 391	12%
16-18	1 311	1 251	1 264	1 254	1 245	1 253	1 281	1 291	1 306	1 328	1%
19-29	4 759	4 748	4 702	4 663	4 651	4 580	4 507	4 456	4 425	4 413	-7%
30-39	3 895	3 870	3 889	3 899	3 903	3 939	3 995	4 039	4 067	4 097	5%
40-49	5 185	5 128	5 001	4 876	4 764	4 704	4 654	4 600	4 563	4 518	-13%
50-59	4 770	4 843	4 933	5 074	5 111	5 151	5 157	5 175	5 222	5 225	10%
60-69	4 842	4 783	4 725	4 644	4 667	4 621	4 615	4 614	4 596	4 619	-5%
70-79	3 486	3 611	3 753	3 871	3 959	4 082	4 113	4 151	4 179	4 171	20%
80-89	1 853	1 860	1 873	1 891	1 916	1 915	1 983	2 039	2 073	2 147	16%
90-w	383	386	394	395	407	412	410	409	417	423	10%
Summa	37 253	37 325	37 482	37 624	37 782	37 904	38 035	38 171	38 310	38 449	3%

Prognosresultatet kan sammanfattas enligt följande:

- Antalet barn och ungdomar i grupperna 0 till 15 år ökar med i genomsnitt 82 personer per år. Ökningen beror på beräknad inflyttning och omflyttning. Äldre småhus beräknas frigöras då nya lägenheter byggs. Nya småhusområden kommer att öppnas under perioden.
- Antalet ungdomar i gymnasieåldern (16-18 år) fortsätter att minska under några år, men i slutet av prognosperioden börjar också denna grupp att öka.
- Stora ökningar sker i de äldre grupperna. De äldsta, grupperna över 80 år, ökar kraftigt med 334 personer fram till år 2022.
- Den stora förändringen, som påverkar framtida planering, sker inom de yngre och äldre åldersintervallen. De små barnen ökar och kommer att påverka behovet av barnomsorg. Allt fler äldre innebär ökade behov av äldreomsorg.

Budgetförutsättningar 2015-2017

Förutsättningar enligt bokslut 2013 och budget 2014

I 2013 års bokslut redovisades en förbättring av eget kapital med +29 Mkr, vilket innebär ett överskott mot budget med +29 Mkr.

I 2014 års mål- och resursplan är resultatet budgeterat till noll kronor. Det innebär att det finansiella målet om ett resultat som bör uppgå till 0,5 % av skatter och statsbidrag (10 Mkr) inte uppnås i budget.

Kommunstyrelsens budgetanvisningar

Kommunstyrelsen beslutade 2014-03-12 om ramar och anvisningar avseende budgetarbetet för år 2015. Budgetramarna byggde bl.a. på följande förutsättningar:

- *Skatteintäkternas uppräknings* mellan åren baserade sig på Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) prognos, 2014-02-14.
- 2,4 % *inflationkompensation* utgick till nämnderna.
- *Arbetsgivaravgifterna* beräknades till 38,46 %, vilket nämndernas ramar var kalkylerade efter.
- *Löneutvecklingen* beräknades till 45 Mkr 2014 och 34 Mkr för 2015.
- *Internräntan* höjdes från 2,5 % till 3,2 %.
- *Årets pensionskostnader* har beräknats utifrån den s.k. blandmodellen baserat på prognos från KPA.

Samtliga nämnders budgetramar justerades för höjd internränta. Ettårsanslagen i budget 2013 togs bort. Förutom de förändringarna justerades nämndernas budgetramar enligt följande:

- Barn- och utbildningsnämnden +20 815 Tkr
- Byggnadsnämnden -36 Tkr
- Kommunfullmäktige +20 Tkr
- Kommunstyrelsen +10 563 Tkr
- Kulturnämnden +559 Tkr
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden 0 Tkr
- Revisionen +18 Tkr
- Samhällsbyggnadsnämnden +1 300 Tkr
- Socialnämnden +9 655 Tkr
- Valnämnden +17 Tkr
- Överförmyndarnämnden +13 Tkr

En mer detaljerad beskrivning av nämndernas tillskott i ramsättningen återfinns på sidan 7 och framåt.

Anslagsbindningsnivåer

För 2015 gäller motsvarande anslagsbindningsnivåer som 2014.

Direktiv

I samband med kommunstyrelsens beslut om anvisningar och ramar gavs ett antal direktiv sammanfattade enligt nedan:

- Nämndernas budgetförslag ska presenteras inom ram med beskrivning av åtgärder och konsekvenser.
- Kommunstyrelsens budgetberedning konstaterar att det ekonomiska utrymmet för att finansiera driftkostnadskonsekvenserna av nämndernas nyinvesteringar är obefintliga. Nämnderna uppmanas därför att i anslutning till arbetet med mål- och resursplan ifrågasätta och om möjligt minska redan planerade investeringsnivåer, samt visa stor återhållsamhet vad gäller att föra fram nya investeringsprojekt.
- Nämnderna har i uppdrag att beskriva konsekvenserna som investeringarna får på driftbudgeten och hur de ryms inom befintlig budget.
- Förslag om fastighetsinvesteringar ska tas upp av förhyrande nämnder, inte av samhällsbyggnadsnämnden. Investeringar i fastigheter, anläggningar och mark ska preciseras ytterligare i tiden, d.v.s. vilken månad under året investeringen beräknas påbörjas och vilken månad den avslutas. Detta gäller investeringsobjekt över 1 Mkr, men det gäller inte inventarier.
- Respektive nämnd ansvarar för att bevaka vilka specialdestinerade statsbidrag som finns att söka.

Kommunfullmäktiges beslut om driftbudgetramar – avstämning mot nämndernas budgetförslag

Vänersborgs kommuns budgetprocess

Vänersborgs kommun har en tidig budgetprocess, vilket innebär att diskussioner om mål och resurser förs under vintern/våren och kommunfullmäktige fastställer mål- och resursplanen i juni inför kommande år. En tidig process möjliggör för nämnderna att anpassa sin verksamhet efter beslutade mål och resurser.

Kommunfullmäktige antog i december 2013 en ny vision och nya inriktningsmål. Inför varje budgetår fastställer kommunfullmäktige mål och inriktning för det kommande kalenderåret. Nämnderna föreslår förväntade resultat som är kopplade till de av kommunfullmäktige fastställda inriktningsmålen. Kommunfullmäktige fastställer nämndernas förslag till förväntade resultat i samband med beslutet om Mål- och resursplanen.

Arbetet med MRP 2015

Kommunstyrelsens budgetberedning består av de ordinarie ledamöterna i kommunstyrelsens arbetsutskott. Budgetberedningen inledde sitt arbete 2014-04-25. Arbetet har baserat sig på kommunstyrelsens budgetanvisningar och nämndernas budgetförslag. Ekonomikontoret har sammanställt nya prognoser från SKL över skatte- och statsbidragsintäkter samt gjort uppdaterade bedömningar över löneutveckling och pensionskostnader.

Budgetberedningen har haft presidieöverläggningar under våren 2014 med nämnderna, avseende deras budgetförslag för 2015-2017 och i anslutning till dessa även följt upp nämndernas arbete med mål, verksamhets- och ramanpassning under 2014. Enligt tidsplanen fastställer kommunfullmäktige Mål- och resursplanen i juni 2014. Så skedde med kommunens driftbudget. Dock beslutade kommunstyrelsen i juni att återremittera investerings- och exploateringsbudgeten till barn- och utbildningsnämnden och samhällsbyggnadsnämnden. Under hösten 2014 har budgetberedningen haft presidieöverläggningar, berett ärendet och lagt ett nytt förslag till investerings- och exploateringsbudget.

Då det är valår ska också nyvalda kommunfullmäktige fastställa Mål- och resursplanen, vilket enligt tidsplanen är planerat till november 2014. Då fastställs också den återremitterade investerings- och exploateringsbudgeten

Kommunfullmäktiges beslut om nämndernas driftbudgetramar för år 2015:

I anvisningarna justerades samtliga nämnders budgetramar för höjd internränta. Anslaget till fastighetsunderhåll utökades med 5 Mkr, vilket fördelades till hyrande nämnder. Denna fördelning justerades sedan av budgetberedningen eftersom den första fördelningen felaktigt exkluderade arena och fritids lokaler.

Nedan beskrivs justeringar av nämndernas budgetramar i samband med **anvisningarna** enligt kommunstyrelsens beslut i mars.

Vidare redogörs för **nämndernas förslag** till mål- och resursplan.

Sen följer **budgetberedningens förslag** till justeringar i mål- och resursplan och slutligen **kommunfullmäktiges beslut** till mål- och resursplan 2015.

BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN

Anvisad budgetram 697 418 Tkr

I **anvisningarna** justerades barn- och utbildningsnämndens budgetram upp med sammanlagt 23 465 Tkr. För ökad måluppfyllelse inom barnomsorgen fick nämnden 10 000 Tkr. Ramen justerades upp med 940 Tkr för ökad undervisningstid i matte. Den höjda internräntan gav 2 650 Tkr. Inflationskompensationen motsvarade 6 757 Tkr. För ökat fastighetsunderhåll fick nämnden 3 118 Tkr.

Barn- och utbildningsnämndens förslag: Barn- och utbildningsnämnden begär 15 000 Tkr i kompensation för fler barn inom förskola och fritidshem, möjlighet till ökad personaltäthet inom förskola och fritidshem, kompensation för utökade driftkostnader p.g.a. investeringar och ökad måluppfyllelse inom grundskolan.

Budgetberedningen föreslår att barn- och utbildningsnämndens ram utökas med 13 000 Tkr till grundskola och barnomsorg. Dessutom tillförs arena och fritid 2 000 Tkr för ökade kapitalkostnader som följer av nämndens investeringsförslag. Lönerrevisionen genererar en ökning med 13 123 Tkr. Justerat fastighetsunderhåll ökar ramen med 586 Tkr. Till samhällsbyggnadsnämnden överförs 255 Tkr för drift av

Ursand, Gardesanda, Nordkroken, Sikkhall, Hälsans stig och Dalslandsleden.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer barn- och utbildningsnämndens budgetram 2015 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag med följande justering:

Tillskottet om 13 000 Tkr till grundskola och barnomsorg justeras ned till 4 000 Tkr. De återstående 9 000 Tkr tillförs kommunstyrelsens förfogandeanslag.

Därmed fastställs barn- och utbildningsnämndens budgetram för 2015 till totalt 716 872 Tkr.

BYGGNADSNÄMNDEN

Anvisad budgetram 12 489 Tkr

I **anvisningarna** justerades byggnadsnämndens budgetram upp med sammanlagt 26 Tkr. Den höjda internräntan gav 62 Tkr. Inflationskompensationen motsvarade -78 Tkr. För ökat fastighetsunderhåll fick nämnden 42 Tkr.

Byggnadsnämndens förslag:

Byggnadsnämnden begär sammanlagt 1 050 Tkr i utökad budgetram. Det avser 600 Tkr för utebliven planavgift, 300 Tkr för planprogram Sanden södra och 150 Tkr för tillsyn av strandskydd.

Budgetberedningen föreslår att byggnadsnämnden tillförs 300 Tkr i ett tillfälligt anslag under 2015 till planprogram för Sanden södra. Lönerrevisionen genererar en ökning med 560 Tkr. Justerat fastighetsunderhåll minskar ramen med 13 Tkr.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer byggnadsnämndens budgetram 2015 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag till 13 336 Tkr.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Anvisad budgetram 2 062 Tkr

I **anvisningarna** justerades kommunfullmäktiges budgetram upp med 20 Tkr.

Budgetberedningen föreslår att kommunfullmäktiges budgetram tillförs 33 Tkr för lönerrevision.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer kommunfullmäktiges budgetram 2015 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag till 2 095 Tkr.

KOMMUNSTYRELSEN

Anvisad budgetram 319 281 Tkr

I **anvisningarna** justerades kommunstyrelsens budgetram upp med sammanlagt 10 759 Tkr. Till arbetsmarknadsåtgärder avsattes ytterligare 3 000 Tkr, varav 2 000 Tkr riktar sig till ungdomar. Sessionssalens hyra höjs med 500 Tkr efter ombyggnad. Ramen utökades med 380 Tkr för Leaderprojekt. Inflationskompensationen gav 6 300 Tkr. Höjd internränta motsvarade 196 Tkr. För ökat fastighetsunderhåll fick nämnden 383 Tkr.

Budgetberedningen föreslår att kommunstyrelsen tillförs 250 Tkr i ett tillfälligt anslag under 2015 för finansiering av cityvårdarna. Kommunstyrelsens förfogandeanslag utökas med 3 500 Tkr varav 2 000 Tkr avser en översyn av vuxenutbildningen. För utveckling av event och evenemang tillförs 500 Tkr. Lönerrevisionen genererar en ökning med 6 272 Tkr. Justerat fastighetsunderhåll minskar ramen med 116 Tkr.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer kommunstyrelsens budgetram 2015 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag med följande justering:

Kommunstyrelsens förfogandeanslag tillförs 9 000 Tkr vilka avser grundskolan. Förfogandeanslaget justeras ned med 650 Tkr som i stället tillförs överförmyndarnämnden.

Därmed fastställs kommunstyrelsens budgetram för 2015 till 338 037 Tkr.

KULTURNÄMNDEN

Anvisad budgetram 25 347 Tkr

I **anvisningarna** justerades kulturnämndens budgetram upp med sammanlagt 1 618 Tkr. Nämnden fick en ramökning om 1 000 Tkr. Den höjda internräntan gav 59 Tkr. Inflationskompensationen motsvarade 399 Tkr. För ökat fastighetsunderhåll fick nämnden 160 Tkr.

Kulturnämndens förslag:

Kulturnämnden begär en ramökning om 280 Tkr för höjd hyra för bibliotekslokaler. Nämnden vill också uppmärksamma om

fortsatta hyreshöjningar de kommande åren med 346 Tkr år 2016, 414 Tkr år 2017 och 484 Tkr år 2018.

Budgetberedningen föreslår att kulturnämndens budgettram utökas med 250 Tkr. Lönerrevisionen genererar en ökning med 198 Tkr. Justerat fastighetsunderhåll minskar ramen med 50 Tkr.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer kulturnämndens budgettram 2015 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag med följande justering:

Kulturnämnden tillförs ytterligare 30 Tkr. Därmed fastställs kulturnämndens budgettram 2015 till 25 775 Tkr.

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN

Anvisad budgettram 5 923 Tkr

I **anvisningarna** justerades miljö- och hälsoskyddsnämndens budgettram upp med 13 Tkr. Den höjda internräntan gav 13 Tkr. Inflationskompensationen motsvarade -24 Tkr. För ökat fastighetsunderhåll fick nämnden 24 Tkr.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag:

Miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetförslag ligger inom ram.

Budgetberedningen föreslår att miljö- och hälsoskyddskontorets budgettram utökas med 186 Tkr för 2014 års lönerrevision. Justerat fastighetsunderhåll minskar ramen med 8 Tkr.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer miljö- och hälsoskyddsnämndens budgettram 2015 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag till 6 101 Tkr.

REVISIONEN

Anvisad budgettram 1 177 Tkr

I **anvisningarna** justerades revisionens budgettram upp med 18 Tkr.

Budgetberedningen föreslår att revisionens budgettram utökas med 10 Tkr för 2014 års lönerrevision.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer revisionens budgettram 2015 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag till 1 187 Tkr.

SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN

Anvisad budgettram 69 019 Tkr

I **anvisningarna** justerades samhällsbyggnadsnämndens budgettram upp med sammanlagt 3 371 Tkr. Ettårsanslaget från 2014 om 1 500 Tkr för rivning av Huvudnässkolan togs bort. Budgeten för fastighetsunderhåll utökades med 5 000 Tkr, vilket fördelades ut till de förhållande nämnderna. Den höjda internräntan gav 3 570 Tkr. Inflationskompensationen motsvarade 726 Tkr. För ökat fastighetsunderhåll fick nämnden 575 Tkr.

Samhällsbyggnadsnämndens förslag:

Samhällsbyggnadsnämnden begär 7 500 Tkr i ett tillfälligt anslag under 2015 för att åtgärda brister på Dalbobron och Gropebron. För att finansiera näringspolitiska investeringar begärs en ramökning om 500 Tkr. Det avser kapitalkostnader som följer av projektet Kv Atern (f.d. Teliområdet) samt gågatan. Anslaget till bostadsanpassningsbidrag behöver utökas med 1 000 Tkr. Sammanlagt begär samhällsbyggnadsnämnden 9 000 Tkr i utökad budget 2015.

Samhällsbyggnadsnämnden föreslår följande justeringar av VA-taxan:

- Brukningsavgiften höjs med 5 %.
- Anläggningsavgiften höjs med 10 %.
- Ändring sker av tomtteavgift punkt 6.1 enligt VA-verkets förslag.

Nämnden föreslår också justeringar av VA-taxan från 2016 och 2017.

Budgetberedningen föreslår att samhällsbyggnadsnämnden får 3 000 Tkr som ett tillfälligt anslag under 2015 till underhåll av broar. Anslaget för bostadsanpassning utökas med 500 Tkr. För hanteringen av tillgänglighetsdatabasen tillförs 50 Tkr. Lönerrevisionen genererar en ökning med 1 567 Tkr. Justerat fastighetsunderhåll minskar ramen med 180 Tkr. Från barn- och utbildningsnämnden överförs 255 Tkr för drift av Ursand, Gardesanda, Nordkroken, Sikhall, Hälsans stig och Dalslandsleden.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer samhällsbyggnadsnämndens budgettram 2015 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag med följande justering:

Samhällsbyggnadsnämnden tillförs ytterligare 500 Tkr till bostadsanpassningsbidrag.

Därmed fastställs samhällsbyggnadsnämndens budgettram 2015 till 74 711 Tkr.

Kommunfullmäktige beslutar fastställa samhällsbyggnadsnämndens förslag till justeringar av VA-taxan:

- Brukningsavgiften höjs med 5 %.
- Anläggningsavgiften höjs med 10 %.
- Ändring sker av tomyteavgift punkt 6.1 enligt VA-verkets förslag.

SOCIALNÄMNDEN

Anvisad budgetram 775 566 Tkr

I **anvisningarna** justerades socialnämndens budgetram upp med sammanlagt 11 118 Tkr. Nämnden fick en ramökning med 5 000 Tkr. Den höjda internräntan gav 1 463 Tkr. Inflationkompensationen motsvarade 3 962 Tkr. För ökat fastighetsunderhåll fick nämnden 693 Tkr.

Socialnämndens förslag:

Socialnämndens budgetförslag ligger inom ram.

Socialnämnden föreslår att nämnden ges i uppdrag att under 2014 påbörja projektering av ombyggnation av Gläntans äldreboende.

Budgetberedningen föreslår att socialnämnden tillförs 1 000 Tkr till yrkesklivet inom arbetsmarknadsavdelningen. Lönerrevisionen genererar en ökning med 21 143 Tkr. Justerat fastighetsunderhåll minskar ramen med 217 Tkr.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer socialnämndens budgetram 2015 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag till 797 492 Tkr.

Kommunfullmäktige ställer sig positiv till ombyggnad av äldreboendet Gläntan, men konstaterar samtidigt att några löften om tillskott i budget 2016 inte kan lämnas.

VALNÄMNDEN

Anvisad budgetram 433 Tkr

I **anvisningarna** justerades valnämndens budgetram ned med 683 Tkr. Ettårsanslaget om 700 Tkr från 2014 för supervalåret togs bort. Inflationkompensationen motsvarade 17 Tkr.

Budgetberedningen föreslår att valnämndens budgetram utökas med 11 Tkr för 2014 års lönerrevision.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer valnämndens budgetram 2015 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag till 444 kr.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN

Anvisad budgetram 3 245 Tkr

I **anvisningarna** justerades överförmyndarnämndens budgetram upp med 16 Tkr. Den höjda internräntan gav 3 Tkr. Inflationkompensationen motsvarade 8 Tkr. För ökat fastighetsunderhåll fick nämnden 5 Tkr.

Överförmyndarnämndens förslag:

Överförmyndarnämnden begär en ramökning om 300 Tkr p.g.a. ökad ärendemängd. Nämnden begär också ett tillfälligt utbildningsanslag om 150 Tkr under 2015.

Budgetberedningen föreslår att överförmyndarnämnden tillförs 250 Tkr för ökad ärendemängd. Lönerrevisionen genererar en ökning med 41 Tkr. Justerat fastighetsunderhåll minskar ramen med 2 Tkr.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer överförmyndarnämndens budgetram 2015 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag med följande justering:

Överförmyndarnämnden tillförs ytterligare 650 Tkr, i tillfälligt anslag under 2015, för ökad ärendemängd och utökade åtaganden.

Därmed fastställs överförmyndarnämndens budgetram 2015 till 4 184 Tkr.

Finansiell analys 2015-2017

Utgångspunkter

Den finansiella analysen utgår från följande fyra aspekter som är viktiga att beakta ur ett finansiellt perspektiv:

Resultat: Vilken balans har kommunen haft mellan kostnader och intäkter under året och över tiden? Finns det varningssignaler? Hur utvecklas investeringarna?

Kapacitet: Vilken finansiell motståndskraft har kommunen på lång sikt?

Risk: Finns det några risker som kan påverka kommunens resultat och kapacitet? Hur är kommunen exponerad finansiellt?

Kontroll: Vilken kontroll har kommunen över den ekonomiska utvecklingen? Hur väl följs upprättade planer? En god följsamhet mot budget är ett uttryck för god ekonomisk hushållning.

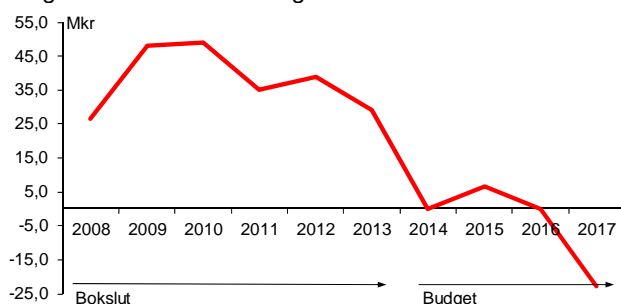
Avsikten med analysen är att försöka identifiera eventuella finansiella problem och att klargöra om kommunen har en god ekonomisk hushållning.

1. Resultat och kapacitet

1.1 Årets resultat

Budgeterat resultat, med tidigare redovisade justeringar av nämndernas budgetramar, uppgår till 6 Mkr i 2015 års budget. År 2016 är resultatet 0 Mkr och år 2017 är resultatet -23 Mkr.

Diagram: Resultatutveckling 2008-2017

Vänersborgs kommun hade ett resultat 2008 på 27 Mkr. Åren 2009 och 2010 ökade resultatet till närmare 50 Mkr respektive år. Boksluten 2011 och 2012 visade 35 Mkr respektive 39 Mkr och senaste bokslut, 2013, visade 29 Mkr. Under 2014 är resultatet budgeterat till 0 Mkr för att stiga till 6 Mkr år 2015. Åren 2016 och 2017 sjunker resultatet till 0 Mkr respektive -23 Mkr.

Finansiellt mål

- Årets resultat bör uppgå till minst 1 % av skatter och generella statsbidrag.
- Långsiktigt bör resultatet uppgå till 2 %.

1 % av skatter och generella statsbidrag motsvarar 20 Mkr och 2 % motsvarar 41 Mkr. De budgeterade resultaten 2015-2017 uppnår inte kommunens finansiella mål om minst 1 % respektive 2 % av skatter och generella statsbidrag. I bokslut 2013 motsvarade resultatet om 29 Mkr 1,5 % av skatter och generella statsbidrag.

Diagram: Årets resultat; andel av skatter och generella statsbidrag 2008-2017

1.2 Balanskravet

Enligt kommunallagen ställs det krav på att kommunerna redovisar ekonomisk balans. Det innebär bl.a. att årsbudgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Balanskravet uppnås 2015, men inte under åren 2016-2017.

1.3 Skatte- och nettokostnadsutveckling

En förutsättning för en långsiktig hållbar ekonomi är att nettokostnaderna inte ökar snabbare än intäkterna kommunen får genom skatter och generella statsbidrag.

Utveckling av	2015	2016	2017
-skatter och statsbidrag	5,9%	3,5%	3,2%
-nettokostnader	5,6%	3,7%	4,0%

Prognosen för utvecklingen av skatteintäkterna följer Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) prognos och visar en förhållandevis stor ökning, 5,9 %, mellan åren 2014 och 2015. Det finns två huvudorsaker till denna ökning. Den ena är antalet invånare i kommunen som har stigit med drygt 300 personer. Den andra orsaken är resultatet av det justerade utjämnings-systemet som slår positivt för Vänersborgs kommun. Budget 2014 är inte anpassad efter

dessa förändringar, därav denna stora ökning 2015. Ökade skatteintäkter om 5,9 % motsvarar 114 Mkr. För åren 2016 och 2017 är ökningstakten 3,5 % respektive 3,2 %.

Totalt uppgår verksamhetens nettokostnader till 2 011 Mkr 2015, vilket innebär en ökning med 107 Mkr eller 5,6 % jämfört med budget 2014.

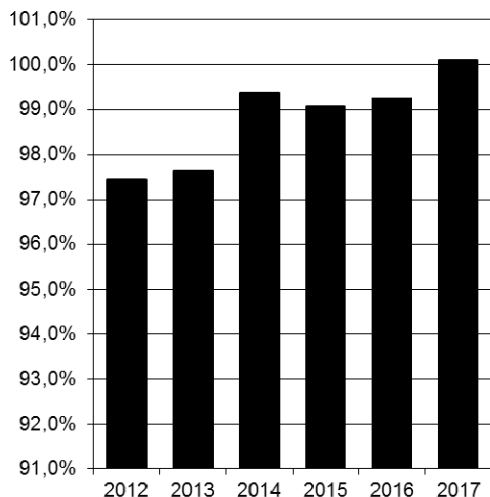
Nettokostnaderna ökar inte lika mycket som skatteintäkterna år 2015, men de två kommande åren ökar nettokostnaderna mer än skatteintäkterna. De finansiella kostnaderna ökar till följd av en hög investeringsnivå och kräver allt större andel av skatter och generella statsbidrag.

1.4 Verksamhetens nettodriftkostnader

Verksamhetens driftbudgetramar baserar sig på kommunstyrelsens budgetanvisningar och den budgetberedning som genomförts under våren 2014. Personalkostnaderna är budgeterade i 2014 års lönenivå. Inför 2015 har 37 Mkr avsatts centralt för att täcka ökade kostnader avseende 2015 års löneavtal.

Nettokostnader som andel av skatter och generella statsbidrag är ett mått, som visar hur stor andel av kommunens intäkter som förbrukas av löpande driftverksamhet.

Diagram: Nettokostnader i % av skatt och generella statsbidrag

Under 2015 och 2016 uppgår nettokostnaderna till drygt 99 % av skatter och generella statsbidrag. År 2017 motsvarar nettokostnaderna mer än 100 % av utrymmet. Det innebär att det inte finns något utrymme till att finansiera räntor på lån (en post som ökar kraftigt under planperioden), till amorteringar och för att direktfinansiera investeringar.

1.5 Skatteintäkter och utdebiteringar

Det nuvarande skatteutbetalningssystemet innebär att skatteintäkterna kommer att utbetalas i verksamhetsårets pris- och lönenivå. Utbetalning av kommunalskatt och utjämningsbidrag grundas på det senast kända taxeringsutfallet, d.v.s. för 2012, och räknas sedan upp med tre års uppräkningsfaktorer till 2015 års nivå. Kommunalskattemedel som erhålls är därmed preliminära.

Utbetalning, alternativt återbetalning av mellanskillnaden mellan den preliminära beräkningen och respektive avräkningstillfälle av kommunalskatt och utjämningsbidrag sker i januari, t.ex. 2014 för inkomståret 2012.

Beräkningen av skatteintäkter baserar sig på prognos från SKL, 2014-04-29.

Tabell: Budget och generella statsbidrag

Budget skatter & gen statsbidrag	2015	2016	2017
Skatteintäkter			
Skatteunderlag 2012 Mkr	6 359,2		
Prognos uppräkningsfaktor 2013	3,50%		
Prognos uppräkningsfaktor 2014-2016	4,70%	5,30%	4,90%
S:a uppräknat skatteunderlag, Mkr	7 125,4	7 503,1	7 870,7
Utdebiteringar	22,21%	22,21%	22,21%
S:a skatteinkomst före utjämning, Mkr	1 582,6	1 666,4	1 748,1
Kommunalekonomisk utjämning			
Inkomstutjämning, Mkr	315,5	312,3	308,1
Kostnadsutjämning, Mkr	22,2	22,2	22,2
Regleringsbidrag/avgift, Mkr	2,3	-8,3	-19,6
Strukturbidrag	3,9	3,9	3,9
S:a generella statsbidrag, Mkr	343,9	330,1	314,6
LSS-utjämning	37,9	37,9	37,9
Fastighetsavgiften	65,2	65,2	65,2
S:a skatter & bidrag, Mkr	2 029,6	2 099,7	2 165,9

1.6 Investeringar

I budget 2014 finns 159 Mkr avsatt till investeringar. Dessutom har kommunfullmäktige beslutat att överföra 183 Mkr till investeringar från 2013 till 2014. Under 2013 investerades det för 140 Mkr. Under hösten 2014 beslutades att avsätta 88 Mkr till investering i Birger Sjöbergsgymnasiet.

En normal investeringsnivå, för en kommun av Vänersborgs storlek, kan beräknas till ca 122 Mkr per år eller 6 % av nettokostnaderna. Då resultatnivån 2015 är budgeterad till 6 Mkr kan skattefinansieringsnivån (summan av avskrivningar och årets resultat) beräknas till endast 88 Mkr.

I anvisningarna beslutade kommunstyrelsen att tilldela nämnderna investeringsramar om sammanlagt 112 Mkr per år för perioden 2015-

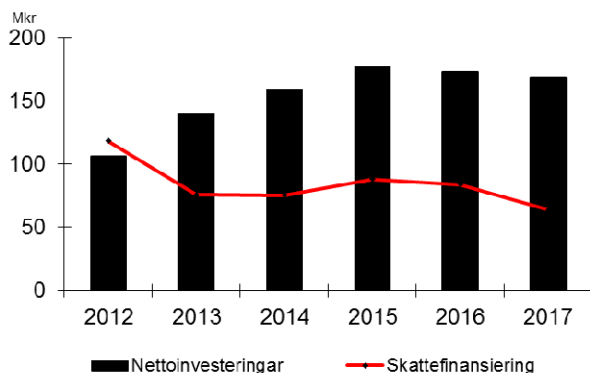
2019 (exklusive exploateringsbudgeten). Då nämndernas förslag låg betydligt över ramen, återremitterade kommunstyrelsen i juni 2014, ärendet om investering- och exploateringsbudget till barn- och utbildningsnämnden och samhällsbyggnadsnämnden. De båda nämnderna återkom med förslag i huvudsak inom ram. De nya förslagen har beretts av budgetberedningen.

Under planperiodens första år uppgår investeringsvolymen till 177 Mkr netto, vilket överstiger skattefinansieringsnivån med 89 Mkr. De kommande åren minskar investeringsbudgeten från 173 Mkr år 2016 till 99 Mkr år 2019. Sammanlagt uppgår investeringsbudgeten till 752 Mkr under hela planperioden som omfattar fem år. Det ger ett snitt om 150 Mkr per år. Skattefinansieringsnivån är drygt ca 80 Mkr per år.

Trots neddragningarna måste kommunen ta nya lån för att kunna finansiera investeringsvolymen. I finansieringsbudgeten 2015-2017 planerar kommunen att låna 50 Mkr första året och 125 Mkr respektive 150 Mkr de två kommande åren. Resten finansieras genom en minskning av rörelsekapitalet. I planen för 2017 uppgår kommunens långfristiga skulder till 678 Mkr. Tidsmässiga förskjutningar av investeringar kan förändra bilden mellan enskilda år i planen.

Skattefinansieringsgraden mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med de skatteintäkter som återstår när den löpande driften är betald. Under planperiodens två första år finansieras investeringarna till närmare 50 % av skatteintäkter. Det tredje året sjunker finansieringsgraden till 36 %. Det är framförallt det låga resultatet, men också den höga investeringsnivån, som gör att skattefinansieringsgraden sjunker under planperioden.

Diagram: Skattefinansiering av investeringar 2012-2017

Sammanfattning av investeringsbudgeten

Sammanfattning, Mkr	2015	2016	2017	2018	2019	S:a
Totalt kommunen	177	173	169	134	99	752
Fördelning per nämnd:						
Barn- och utbildningsnämnden	6	6	6	6	6	30
Byggnadsnämnden	1	1	1	1	1	3
Kommunstyrelsen	5	2	2	2	2	14
Kulturnämnden	1	1	0	0	0	2
Samhällsbyggnadsnämnden	161	158	155	119	86	677
varav fastighetsinvesteringar	59	54	33	41	33	219
varav exploatering	28	34	52	38	23	175
Socialnämnden	4	6	4	6	4	26

Investeringsnivåerna i planen utgör totalram för kommande års investeringsbudgetar och ska samordnas med eventuell överföringsbudget mellan åren.

Fastighetsinvesteringar

Investeringsbudgeten för 2015-2019 innehåller fastighetsinvesteringar motsvarande 219 Mkr, varav 123 Mkr till förskolor och skolor, 43 Mkr till idrottsanläggningar, 38 Mkr till särskilda bostaden och 8 Mkr till ombyggnad av kök. Utöver dessa planerade fastighetsinvesteringar, har kommunfullmäktige sedan tidigare beslutat att investera 88 Mkr i Birger Sjöbergsgymnasiet, under åren 2014-2016. Investeringsbudget till förskolan i centrala Vänersborg ingår inte i ovanstående budget utan kommer att hanteras enligt särskilt beslut.

Exploateringsbudget

Planen innehåller exploatering av bostadsområden inom Sanden, Holmängen, Nordkroken, Onsjö, Öxnered, Skaven, Katrinedal och Dalbobergen. Dessutom planeras för exploatering på industri- och handelsområdet Trestad center. I Vargöns industriområde avsätts budget för säkring mot rasrisk och för en ny hamn.

VA-investeringar

VA-investeringar uppgår till totalt 184 Mkr under planperioden. VA-utbyggnaden utefter Vänerkusten fortsätter med en investeringsvolym om sammanlagt 220 Mkr, varav 120 Mkr har budgeterats under åren 2015-2019. Dessutom planeras för VA vid Nordkroken motsvarande 14 Mkr.

1.7 Soliditet

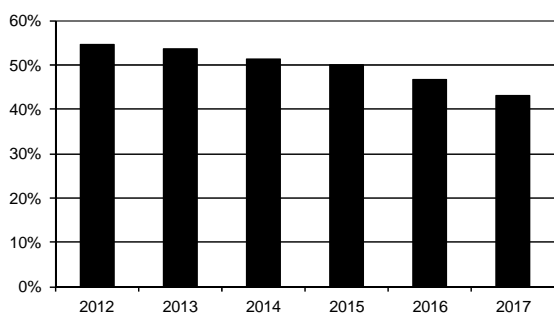
Finansiellt mål

- Soliditeten bör förbättras

Soliditeten anger hur stor del av kommunens tillgångar som är finansierade med egna medel. I bokslut 2013 redovisades soliditeten till 53 %. Soliditeten är budgeterad till 51 % år 2014, men förväntas sjunka till 50 % år 2015. Åren 2016 och 2017 förväntas soliditeten

sjunka ytterligare till 47 % respektive 43 %. Målet om förbättrad soliditet uppfylls inte under planperioden. De höga investeringsnivåerna och de låga resultaten leder till försämrad soliditet.

Diagram: Soliditet 2012-2017

2. Risk och kontroll

2.1 Likviditet

Med målet om en kassalikviditet på minst 50 % menas att likvida medel tillsammans med kommunens checkkredit på 100 Mkr bör vara minst 50 % av kortfristiga skulder.

Finansiellt mål

- Kassalikviditeten bör uppgå till minst 50 %

Den höga investeringsnivån 2015-2019 sätter press på kommunens likviditet. Målet uppnås under planperioden genom ökad upplåning.

2.2 Skulder och förpliktelser

Kommunens låneskuld ökar under planperioden. I budgeten finns upptaget sammanlagt 325 Mkr i nya lån under 2015-2017. Det innebär att år 2017 har kommunen en sammanlagd långfristig skuld om 678 Mkr.

2.3 Pensionskostnader

Årets pensionskostnader har redovisats efter den s.k. blandmodellen och innefattar förutom pensionskostnadens ökning, även utbetalda pensioner. Beräkningen av pensionskostnaderna baserar sig på KPA:s prognos och inkluderar löneskatt om 24,26 %.

Under en 20-årsperiod kommer kommunens pensionskostnader att öka kraftigt. Av kommunens totala pensionsåtagande på 1 106 Mkr i 2015 års budget är endast 228 Mkr avsatta som en skuld i balansräkningen.

Pensionsprognos 2015-2017 Mkr

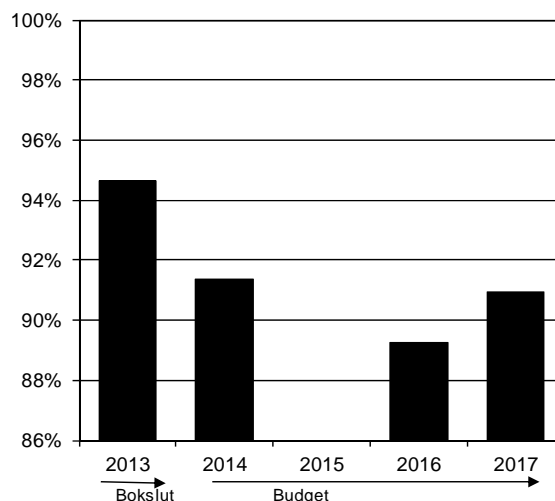
	2015	2016	2017
Skuldförändring under året	-1	0	1
Avgiftsbestämd ålderspension	54	56	59
Pensionsutbetalningar	55	58	61
S:a verksamhetskostnad	109	114	120
Finansiell skuldökning	4	5	5
S:a totalt	113	119	126

Finansiellt mål

- Ej skuldfört pensionsåtagande bör minska som andel av eget kapital

För år 2015 är pensionsåtagandets (den s.k. ansvarsförbindelsen) andel av det egna kapitalet 90 %. År 2016 minskar det till 89 % för att år 2017 öka till 91 %. Det betyder att målet inte uppnås under hela planperioden.

Diagram: Det ej skuldförda pensionsåtagandet som % andel av eget kapital

2.4 Känslighetsanalys

Budgeten för 2015-2017 bygger på ett antal antaganden om utveckling av löner, priser och räntor. De största riskerna ligger i att konjunkturen viker ytterligare och att utvecklingen på arbetsmarknaden blir än mer negativ. Nedan görs en känslighetsanalys som visar hur olika faktorer påverkar kommunens ekonomi 2015.

Förändring Mkr

	2015
Priser/löner 1%	25,9 Mkr
Räntor 1%	4,1 Mkr
Skatteintäkter 1%	15,1 Mkr
Utdebitering 10 öre	7,1 Mkr

Driftbudget per nämnd och anslagsbindningsnivå

<i>Budget per anslagsbindningsnivå, netto Tkr</i>	Bokslut 2013	Budget 2014	Budget 2015
<i>Byggnadsnämnden</i>	10 399	12 463	13 336
<i>Kommunfullmäktige</i>	1 964	2 042	2 095
<i>Kulturnämnden</i>	24 460	23 729	25 775
<i>Miljö- och hälsoskyddsnämnden</i>	5 668	5 910	6 101
<i>Revisionen</i>	1 177	1 159	1 187
<i>Valnämnden</i>	27	1 116	444
<i>Överförmyndarnämnden</i>	2 781	3 229	4 184
Summa	46 475	49 648	53 122
BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN			
Nämnd/administration	3 742	4 872	4 948
Barnomsorg/grundskola/särskola	598 246	607 602	647 004
<i>varav barnomsorg</i>	199 166	200 567	215 952
<i>varav grundskola/särskola</i>	399 080	407 035	431 052
Arena och fritid	49 707	42 743	45 734
Musik och ungdom	17 689	18 481	19 186
Summa	669 384	673 698	716 872
KOMMUNSTYRELSEN			
Styrelse	18 543	17 192	33 369
Kommunledning	78 108	86 017	89 408
Räddningstjänst/säkerhet	32 291	32 435	34 417
Gymnasieverksamhet	161 554	154 860	161 979
Vuxenutbildning	18 022	18 018	18 864
Summa	308 518	308 522	338 037
SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN			
<i>Skattefinansierad verksamhet</i>			
1) Nämnd/administration	4 431	5 089	5 448
1) Gator och vägar/park/teknik och trafik	50 593	50 626	56 091
Fastighetsenhet	11 514	8 536	11 704
Kostenhet och serviceenhet	119	1 652	1 468
Summa	66 657	65 903	74 711
<i>Taxefinansierad verksamhet</i>			
Renhållningsverk	-296	0	0
VA-verk	2 413	0	0
Summa	2 117	0	0
Summa	68 773	65 903	74 711
SOCIALNÄMNDEN			
Nämnd/administration	18 944	27 133	27 610
Vård och omsorg	414 474	408 534	424 170
Individ- och familjeomsorg	113 056	119 752	123 315
Omsorg om funktionshindrade	202 038	197 131	209 069
Arbetsmarknadsenhet	10 643	11 898	13 328
Summa	759 155	764 448	797 492
Summa nämndsverksamhet	1 852 305	1 862 219	1 980 234

1) Inom samhällsbyggnadsnämnden är Nämnd/administration och Gator och vägar/park/teknik och trafik en anslagsbindningsnivå.

Resultat- finansierings och balansbudget 2015-2017

Resultatbudget, Mkr	Bokslut 2013	Justerad Budget 2014	Budget 2015	Budget 2016	Budget 2017
Verksamhetens nettodriftskostnader	-1 645,7	-1 727,0	-1 819,8	-1 885,6	-1 961,4
Årets pensionskostnader	-110,3	-101,5	-109,0	-114,3	-120,2
Avskrivningar och nedskrivningar	-81,0	-75,5	-81,7	-84,1	-86,5
S:a verksamhetens nettokostnader	-1 837,0	-1 904,0	-2 010,5	-2 084,0	-2 168,1
Skatteintäkter/gen.statsbidrag	1 881,5	1 915,9	2 029,6	2 099,7	2 165,8
Finansiella intäkter	4,5	1,0	1,0	1,0	1,0
Fin. uppräknig av pensionsskuld	-13,5	-2,8	-3,6	-4,8	-5,5
Övriga finansiella kostnader	-6,5	-10,0	-10,0	-12,0	-16,0
S:a finansiella kostnader	-20,0	-12,8	-13,6	-16,8	-21,5
Resultat före extraord. poster	29,0	0,0	6,5	-0,1	-22,7
Extraord. intäkter					
Extraord.kostnader					
Årets resultat	29,0	0,0	6,5	-0,1	-22,7

Finansieringsbudget, Mkr	Bokslut 2013	Justerad Budget 2014	Budget 2015	Budget 2016	Budget 2017
Den löpande verksamheten					
Årets resultat	29,0	0,0	6,5	-0,1	-22,7
Justering för av- och nedskrivningar		75,5	81,7	84,1	86,5
Justering för gjorda avsättningar		-6,2	11,8	5,3	6,8
Realisationsvinster förluster					
Justering övriga ej likviditetspåverkande poster	76,1				
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	20,0				
Ökning/minskning förråd & varulager	0,0				
Ökning/minskning kortfristiga skulder	14,7				
S:a medel från löpande verksamhet	139,9	69,3	100,0	89,3	70,6
Investeringsverksamheten					
Förvärv av materiella anl.tillg.	-140,1	-158,9	-177,0	-173,1	-168,5
Försäljning av materiella anl.tillg.	8,6				
Förvärv av finansiella anl.tillg.	-1,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Försäljning av finansiella anl.tillg.	0,4				
Anläggnings- och investeringsbidrag	25,8				
S:a medel från investeringsverksamhet	-106,8	-158,9	-177,0	-173,1	-168,5
Finansieringsverksamheten					
Nyupptagna lån	25,8	80,0	50,0	125,0	150,0
Amortering av skuld	-2,3				
Ökning av långfristiga fordringar	0,0				
Minskning av långfristiga fordringar	0,0				
S:a medel från finansieringsverksam.	23,5	80,0	50,0	125,0	150,0
Årets kassaflöde	56,5	-9,6	-27,0	41,2	52,1

Mål- och resursplan 2015-2017

<i>Balansbudget, Mkr</i>	Bokslut 2013	Justerad Budget 2014	Budget 2015	Budget 2016	Budget 2017
Anläggningstillgångar	1 507,9	1 591,3	1 686,5	1 775,5	1 857,5
Omsättningstillgångar	312,7	303,1	276,1	317,3	369,4
S:a tillgångar	1 820,6	1 894,4	1 962,6	2 092,8	2 226,9
Ingående eget kapital	943,9	972,9	972,9	979,4	979,3
Årets resultat	29,0	0,0	6,5	-0,1	-22,7
S:a eget kapital	972,9	972,9	979,4	979,3	956,6
Avsättningar, pensioner	204,9	216,4	228,1	233,4	240,2
Övriga avsättningar	17,7	0,0	0,0	0,0	0,0
S:a avsättningar	222,6	216,4	228,1	233,4	240,2
Långfristiga skulder	273,4	353,4	403,4	528,4	678,4
Kortfristiga skulder	351,6	351,7	351,7	351,7	351,7
S:a skulder	625,0	705,1	755,1	880,1	1 030,1
Ansvarsförbindelse, pensionskund	920,9	888,9	878,0	874,2	870,0

(*) Finansierings- och balansbudgeten för 2014 är justerad efter ingående värden från bokslut 2013

Kommunfullmäktiges beslut 2014-11-19, § 165

1. Kommunfullmäktige fastställer utdebiteringen under 2015 till 22:21 per skatteklona, vilket är oförändrad nivå jämfört med 2014.
2. Kommunfullmäktige fastställer nämndernas tillskott av skattemedel, investerings- och exploateringsplan och övriga direktiv i enlighet med kommunstyrelsens förslag till mål- och resursplan 2015-2017 och investeringsbudget 2015-2019 med undantaget att Mariedal Östra utgår ur 2015 års exploateringsbudget.
3. För budgettäckning av löneavtal under 2015 avsätts sammanlagt 36,7 Mkr till kommunstyrelsens förfogande.
4. Anslagsbindningen avser för driftbudgeten den verksamhetsnivå som anges på sidan 15 och för investerings- och exploateringsplanens projektnivå. Kommunstyrelsen ges delegation att, om nödvändigt under löpande år, justera anslagsbindningsnivån.
5. Framställningar till kommunstyrelsen om anslag eller bidrag i budget för år 2015, för vilka inte uppförts medel i budgetförslaget, eller vilka inte behandlats i särskild ordning, ska inte föranleda vidare åtgärder.
6. Vid hantering av befarade eller konstaterade budgetavvikelse är facknämnder och enheter skyldiga att vidta de åtgärder som erfordras för att styra verksamheten, så att de ekonomiska ramarna hålls.
7. Eventuell långfristig upplåning kan ske inom ramen för fastställd balansbudget utifrån gällande finanspolicy och delegationsordning.
8. Taxor och avgifter
Kommunfullmäktige beslutar fastställa samhällsbyggnadsnämndens förslag till justeringar av VA-taxan:
 - Brukningsavgiften höjs med 5 %.
 - Anläggningsavgiften höjs med 10 %.
 - Ändring sker av tomyteavgift punkt 6.1 enligt VA-verkets förslag.VA-taxan gäller från 2015-01-01 då tidigare taxa, i berörda delar, upphör att gälla.

Barn och utbildningsnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

Barn- och utbildningsnämndens uppgifter framgår av reglemente fastställt av kommunfullmäktige.

I Vänersborgs kommun ska alla barn och ungdomar, oavsett förutsättningar, ges goda kunskaper, meningsfull fritid och personlig utveckling.

Barn- och utbildningsförvaltningens ambition är en framgångsrik och effektiv verksamhet, som genom nytänkande, arbetsglädje och delaktighet ger bra service, goda resultat och nöjda vänersborgare.

Barn- och utbildningsförvaltningen ska vidare bedriva verksamhet, som genomsyras av den gemensamma målskrivning som Samverkan Vänersborg tagit fram.

1.1 Förskola och pedagogisk omsorg (1-5 år)

I Vänersborgs kommun finns 27 kommunala förskolor och 14 dagbarnvårdare som bedriver kommunal pedagogisk omsorg i hemmet. Det finns även fem fristående förskolor och flera aktörer som driver enskild pedagogisk omsorg.

Förskolan Nattugglan har öppet dygnet runt och Vänerparkens förskola har kvällsöppet. Kommunen har också en öppen förskola som ingår i en familjecentral. På en av kommunens förskolor finns en allergianpassad avdelning och på en förskola finns en särskild avdelning för döva och hörselskadade barn.

1 juli 2011 trädde en ny skollag och reviderad läroplan för förskolan i kraft. Förskolechefernas ansvar förtydligas liksom förskolläraernas och arbetslagets ansvar. Kunskapskraven inom områdena matematik, språk, teknik och naturorientering ökar inom förskolan, liksom kraven på kvalitetsarbete. Kravet på inflytande för barn och föräldrar förstärks.

Antalet inskrivna barn i ålder 1-5 år har ökat under de senaste åren. Antalet barn i kommunal pedagogisk omsorg minskar något, medan antalet barn hos enskild pedagogisk omsorg ökar.

1.2 Förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem och pedagogisk omsorg (6-12 år)

Det finns 19 kommunala grundskolor och fritidshem finns på de flesta skolorna. För elever årskurs 7-9 erbjuds profillinriktningar inom ämnena musik, bild och idrott. Särskild allergiklass finns på en årskurs F-6 skola. Två externa aktörer finns inom kommunen.

Elevhälsan utgör kommunens samlade stödverksamhet för barn/elever 0-16 år och innefattar bland annat specialpedagog, skolköterska, skolläkare, kurator, psykolog och logoped. Samverkan med andra aktörer sker genom familjeförskolan och familjecentralen Sirius.

Den obligatoriska grundsärskolan omfattar årskurs 1-9 och erbjuder en anpassad undervisning för barn och ungdomar som behöver denna skolform. Undervisningen bedrivs dels i olika särskoleklasser, i träningsskoleklasser och integrerat i grundskolan. Särskole/träningsskoleklasser för elever årskurs 1-6 finns på Norra skolan och på Marie-dalskolan. Årskurs 7-9 eleverna finns på Torpaskolan

Grundskolans verksamheter har under de senaste åren fokuserat på att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet med inriktning på målområdena kunskap, trygghet och trivsel samt samverkan mellan skola och hem. Statliga och andra övergripande utvecklingsinsatser samordnas centralt för att bidra till enheternas utvecklingsarbete. Inom området trygghet och trivsel är det framförallt elevhälsans verksamhet, som har påverkan vid sidan av skolornas egna arbeten.

Skollagens skärpta krav på rätt lärarbehörighet för åldersgrupper och ämnen kommer att vara en utmaning inför 2015. Kraven kan komma att ge effekter på hur skolorna organiseras, på hur lärarnas tjänstgöringsuppdrag fördelas och på kostnaderna för undervisningen.

Antalet inskrivna barn på kommunala fritidshem och enskild pedagogisk omsorg har ökat de senaste åren. Utökningen av fritidshemsplatser medför ett utökat lokalbehov på vissa skolor.

Jämförelsetal

Barnomsorg/ grundskola/grundsärskola	Bokslut Budget Budget		
	2013	2014	2015
Antal barn/elever:			
Förskola, pedagogisk oms. 1-5 år	2 040	1 985	2 080
varav andel i enskilda alternativ %	17	16	17
Nyttjandegrad %	94	91	94
Fritidshem, pedagogisk oms. 6-12 år	1 772	1 690	1 800
varav andel i enskilda alternativ %	17	15	17
Nyttjandegrad %	62	60	62
Grundskolan F-9	4 024	4 041	4 035
varav andel i enskilda alternativ %	12	14	12
Grundsärskola			
Antal elever	47	50	50

1.3 Musik och ungdom

Musikskolan bedriver frivillig musikskola, läger och uppdragsutbildning internt och externt. Utöver detta samverkar musikskolan med förskolan, grundskolan, grundsärskolan och Kunskapsförbundet Väst. Inom visionen "Musik för alla" inriktas arbetet för att öka kvaliteten och stimulera barn och ungdomar att delta i musiklivet. Med stor lyhördhet för allas behov och olika personliga inriktningar, alla åldrar, alla genrer och alla kulturer skapas ett brett och varierat utbud.

Ungdomsverksamhet i Vänersborgs kommun finns i Ungdomens Hus och på fritidsgårdarna i Vargön och Brålanda. Genom samverkan med föreningslivet organiseras fritidsgårdsverksamhet i Brålanda och Vargön. Till ungdomsverksamheten hör också "Hjälpande händer" på Kastanjevägen, ungdomscoachen och polarna, FUSE-gruppen och Ungdomsrådet. Ungdomsverksamheten ska stimulera och stödja ungdomars utveckling, vad gäller alltifrån aktiv fritid till inflytande och demokrati.

Jämförelsetal

Musikskola	Bokslut Budget Budget		
	2013	2014	2015
Antal elever	2 868	2 920	2 820
- varav grundskola	1 541	1 500	1 500
- varav frivilliga	1 241	1 350	1 250
- varav gymnasieskolan	86	70	70
Ungdomens hus			
	Bokslut	Budget	Budget
	2013	2014	2015
Öppet antal kvällar/år	142	118	145
Besökande i snitt/kväll	47	60	60
- varav flickor i %	29	45	45
- varav pojkar i %	71	55	55

1.4 Arena och fritid

Verksamheten ansvarar för lokalbokning (även skolans lokaler), föreningsstöd, normerade bidrag, generella bidrag, samt tillståndsgivning för lotteriregistrering och lotteritillstånd. Detta sker i många fall i samverkan med föreningar.

2. Förväntade resultat

Nedan följer de av kommunfullmäktige fastställda inriktningsmålen, sorterade efter område. Nämnden redovisar sina förväntade resultat som ska bidra till att inriktningsmålen uppnås.

2.1 Område: Invånare

- Fler invånare upplever livskvalitet, välbefinnande och trygghet
- Fler invånare ska bli delaktiga i utbudet av kultur, idrott, rekreation och föreningsliv
- Fler invånare ska vara nöjda med kommunens service och hur behov och förväntningar tillgodoses
- Fler invånare anser att kommunen har en öppen dialog med invånare, företag och föreningar

Förväntade resultat:

- Barn och ungdomars trivsel, trygghet och arbetsro ska vara hög
- Barn och ungas psykiska hälsa ska förbättras
- Skolnärvaron ska öka
- Andel ungdomar som anser att de gjort rätt gymnasieval ska öka
- Andelen flickor som deltar i föreningslivet ska öka
- Aktivitetsstödet ska fördelas jämlikt
- Ungdomar ska i hög grad uppleva att föreningslivet är jämlikt
- Samverkan med externa aktörer ska öka
- Fler och nya grupper, som tidigare inte varit representerade, omfattas av verksamheten
- Alla ska få sitt förstahandsval inom barnomsorgen tillgodosett inom fyra månader
- Barnens vårdnadshavare känner sig nöjda med den samverkan som finns mellan hem och barnomsorg
- Elevernas vårdnadshavare känner sig nöjda med de samverkansformer som finns mellan hem och skola
- Ungas upplevelse av delaktighet och inflytande ska öka och i fler beslut ska det framgå hur ungas synpunkter tagits tillvara

2.2 Område: Samhällsutveckling

- Kommunens attraktionskraft ska öka inom näringsliv, regional- och statlig förvaltning, utbildning, kultur och turism
- Fler attraktiva och energieffektiva boenden i hela kommunen
- Fler mötesplatser som är till för alla i hela kommunen

Förväntade resultat:

- Öppettiderna i förskola och fritidshem ska i större utsträckning möta vårdnadshavarnas önskemål
- Hög kvalitet inom förskola och grundskola ska synliggöras

- Vänersborg ska i ökad grad synliggöras som cup- och evenemangskommun
- Likvärdigheten mellan skolor ska öka
- Skolorna ska uppnå kunskapsmålen utifrån de statliga styrdokumenterna
- Möjligheten för spontanaktiviteter ska öka

2.3 Område: Ekonomi

- Nämnderna ska hantera beslutade budgetmedel rationellt och effektivt, så att de gör mesta möjliga nytta för kommuninvånarna utifrån de uppgifter som kommunfullmäktige delegerat till dem
- Kommunens tillgångar och skulder ska förvaltas på ett betryggande och effektivt sätt
- Vänersborgs kommun ska i alla sammanhang ha en välkött ekonomi. All verksamhet ska bedrivas i en anda av god ekonomisk hushållning och i enlighet med kommunfullmäktiges beslut om finansiella mål och ramar

Förväntade resultat:

Inom barn- och utbildningsnämndens verksamheter betraktas följande som god ekonomisk hushållning:

- Alla elever uppnår minst godkända resultat i samtliga ämnen
- Kommunens skolor, förskolor och fritidshem erbjuder ett trivsamt klimat där barn och ungdomar i hög grad trivs, känner sig trygga, delaktiga och upplever arbetsro
- Samverkan sker med hem, andra myndigheter och övriga aktörer
- Arbetsätt och arbetsformer utvecklas för att bidra till effektivare verksamhet
- Väl utnyttjade och för verksamheten väl anpassade lokaler, strategiskt placerade och större förskolor

2.4 Område: Verksamhetsutveckling

- Medarbetarnas delaktighet, innovationskraft och kompetens ska stödjas och utvecklas
- Verksamheten ska i ökad grad utformas så att den inkluderar alla

Förväntade resultat:

- Beslut ska fattas så nära verksamheten som möjligt
- Lärmiljön ska utformas på ett sådant sätt att inga barn/elever känner sig exkluderade.

2.5 Område: Medarbetare

- Vänersborgs kommun upplevs i högre grad som en attraktiv arbetsgivare

Förväntade resultat:

- Verka för minskad oönskad personalomsättning

2.6 Samverkan Vänersborg

Verksamheterna ska i samverkan, utifrån sina specifika uppdrag, aktivt samordna stöd och stimulans till varje individ. Barnperspektivet och barns rätt enligt FN:s konvention om barns rättigheter ska ha en särskild tyngd. Syftet är att stärka den enskildes förmåga att forma sitt liv i samverkan med andra för att nå en god livskvalitet.

Förväntade resultat:

- Barn och ungdomar får tillgång till rätt insatser tidigare
- Färre självmord och minskat självskaдебeteende bland barn och unga
- Alla barn som får vård utom hemmet har tillgång till undervisning utifrån sina förutsättningar och behov
- Information och rådgivning finns lättillgängligt på hemsidan
- Alla arbetslösa under 25 år erbjuds kompetenshöjande insatser
- Utvecklad samverkan med föräldrar
- Ökad skolnärvaro

3. Verksamhetsförändring/ ramanpassning

Barn- och utbildningsnämnden har i budget 2015 erhållit en ramökning med 10 Mkr till barnomsorgen.

En ökad efterfrågan/nyttjandegrad innebär att det finns stora behov av budgettillskott inom barnomsorgen.

Barn- och utbildningsförvaltningen arbetar i samverkan med samhällsbyggnadsförvaltningen för att hålla fastighetsinvesteringarna i de hyrda fastigheterna på en rimlig nivå.

De ökade lokalkostnaderna och ett ökat antal barn inom barnomsorgen kräver omprioriteringar och omfördelning av budgetmedel inom befintlig budgetram, vilket kan innebära en lägre barn- och elevpeng.

4. Ekonomiska resurser

4.1 Driftbudget

Anvisad budgetram 697 418 Tkr

I **anvisningarna** justerades barn- och utbildningsnämndens budgetram upp med sammanlagt 23 465 Tkr. För ökad måluppfyllelse inom barnomsorgen fick nämnden 10 000 Tkr. Ramen justerades upp med 940 Tkr för ökad undervisningstid i matte. Den höjda internräntan gav 2 650 Tkr. Inflationkompensationen motsvarade 6 757 Tkr. För ökat fastighetsunderhåll fick nämnden 3 118 Tkr.

Barn- och utbildningsnämndens förslag:

Barn- och utbildningsnämnden begär 15 000 Tkr i kompensation för fler barn inom förskola och fritidshem, möjlighet till ökad personaltäthet inom förskola och fritidshem, kompensation för utökade driftkostnader p.g.a. investeringar och ökad måluppfyllelse inom grundskolan.

Budgetberedningen föreslår att barn- och utbildningsnämndens ram utökas med 13 000 Tkr till grundskola och barnomsorg. Dessutom tillförs arena och fritid 2 000 Tkr för ökade kapitalkostnader som följer av nämndens investeringsförslag. Lönerrevisionen genererar en ökning med 13 123 Tkr. Justerat fastighetsunderhåll ökar ramen med 586 Tkr. Till samhällsbyggnadsnämnden överförs 255 Tkr för drift av Ursand, Gardesanda, Nordkroken, Sikhall, Hälsans stig och Dalslandsleden.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer barn- och utbildningsnämndens budgetram 2015 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag med följande justering:

Tillskottet om 13 000 Tkr till grundskola och barnomsorg justeras ned till 4 000 Tkr. De återstående 9 000 Tkr tillförs kommunstyrelsens förfogandeanslag.

Därmed fastställs barn- och utbildningsnämndens budgetram för 2015 till totalt 716 872 Tkr.

Resultaträkning, Mkr

Resultaträkning Mkr	Bokslut 2013	Budget 2014	Budget 2015
Summa intäkter	77,0	76,1	69,7
Personalkostnader	411,0	426,7	458,2
Omkostnader	329,3	316,7	321,0
Ränta	0,5	0,6	2,3
Avskrivning	5,6	5,8	5,0
Summa kostnader	746,4	749,8	786,6
Nettokostnader	669,4	673,7	716,9

Budget per anslagsbindningsnivå, Mkr

Anslagsbindning Mkr	Intäkt 2015	Kostnad 2015	Netto 2015
Nämnd/administration	0,2	5,1	4,9
Barnomsorg	23,7	239,7	216,0
Grundskola och grundsärskola	28,3	459,4	431,1
Arena och fritid	7,7	53,4	45,7
Musik och ungdom	9,8	29,0	19,2
Summa	69,7	786,6	716,9

Notering: I anslagsbindningsnivå barnomsorg ingår förskola och pedagogisk omsorg 1-5 år. I anslagsbindningsnivå grundskola/grundsärskola ingår fritidshem och pedagogisk omsorg 6-12 år.

4.2 Investeringsbudget

Inventarier

Driftkostnad för planerade investeringar kräver omprioriteringar inom befintlig budgetram.

Fastighetsinvesteringar

Investeringar i fastigheter återfinns under samhällsbyggnadsnämndens investeringsbudget. Investeringar i fastigheter som barn- och utbildningsnämnden hyr avser under 2015 i huvudsak säkerhet och myndighetskrav.

Sammanfattning, se investeringsbudgeten i *Del III*.

Byggnadsnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

Byggnadsnämnden beslutar om tillstånd att bygga (bygglov), tillstånd att riva, tillstånd till större markarbeten samt förhandsbesked om möjligheten att få bygglov. Nämnden ansvarar för dispensprövningar och tillsyn av strandskyddet och den kommunala lantmäteriverksamheten. Nämnden beslutar om nya namn på kvarter och gator samt har det övergripande ansvaret för fastighetsbildning. Nämnden ansvarar också för mätning och kartframställning samt utveckling av geografiska informationssystem (GIS).

Nämnden ansvarar för detaljplanering och områdesbestämmelser. Den översiktliga fysiska planeringen fullgörs av byggnadsförvaltningen på uppdrag av kommunstyrelsen.

Verksamheten styrs av ett antal speciallagar, främst plan- och bygglagen, fastighetsbildningslagen och miljöbalken. Enligt lagarna ska nämnden verka för en god byggnadskultur och en god stads- och landskapsmiljö med tillgänglighet till sjöar och stränder samt uppmärksamt följa den allmänna utvecklingen inom kommunen och dess närmaste omgivning. Byggnadsnämnden ska vidare ta de initiativ som behövs beträffande planläggning och fastighetsbildning samt vara vägledande i frågor om byggande.

1.2 Planenheten

Planenheten ansvarar för att ta fram fördjupade översiktsplaner, detaljplaneprogram och detaljplaner samt gör utredningar om användning av mark och vatten. I planeringsuppgiften ingår att ta ställning till utveckling av stad och landsbygd.

1.3 Bygglovsenheten

Bygglovsenhetens huvudsakliga uppgifter är att, enligt plan- och bygglagen, behandla ansökningar om förhandsbesked, bygg- och rivningslov. Övriga lagstadgade arbetsuppgifter utgörs av diverse tillsyn och kontroller. Enheten är även ansvarig för ärenden enligt lagen om skydd mot olyckor. Enheten handlägger också de flesta dispensansökningar från strandskydd samt utövar tillsyn av strandskydd enligt miljöbalken. Dessutom ingår stadsbyggnads- och stadsmiljöfrågor samt rådgivning i bygg- och arkitekturfrågor i enhetens arbete.

1.4 Lantmäterienheten

Verksamheten hos lantmäterienheten, som även är kommunal lantmäterimyndighet (KLM), utgörs av fastighetsbildnings- och registerfrågor. Myndigheten ger också råd i lantmäterifrågor samt utför vissa uppdrag av myndighetskaraktär, såsom fastighetsplaner, fastighetsförteckningar, fastighetsutredningar m.m.

1.5 Kart- och GIS-enheten

Kart- och GIS-enheten arbetar med grundläggande geografisk information såsom stomnät, baskartverk, adresser samt översiktskartor. Framställning av olika specialkartor, utstakning, registrering av nya byggnader, adressättning och beredning av ortnamn ingår också.

Enheten arbetar med GIS-anpassning av grunddata-basen samt stöder kommunens förvaltningar vad gäller utnyttjandet av geografisk information, för att effektivisera verksamheten.

2. Förväntade resultat

Nedan följer de av kommunfullmäktige fastställda inriktningsmålen, sorterade efter område. Nämnden redovisar sina förväntade resultat som ska bidra till att inriktningsmålen uppnås.

2.1 Område: Invånare

- Fler invånare upplever livskvalitet, välbefinnande och trygghet
- Fler invånare ska bli delaktiga i utbudet av kultur, idrott, rekreation och föreningsliv
- Fler invånare ska vara nöjda med kommunens service och hur behov och förväntningar tillgodoses
- Fler invånare anser att kommunen har en öppen dialog med invånare, företag och föreningar

Förväntade resultat:

- All planering ska skapa förutsättningar för en trygg och säker miljö.
- Möjlighet till kultur, rekreation och idrott ska beaktas i alla kommundelar vid planering.
- Alla intressenter ska erhålla förståelig information på flera språk om nämndens processer.
- Dialogmöte ska hållas kontinuerligt med företag, föreningar och kommuninvånare.

2.2 Område: Samhällsutveckling

- Kommunens attraktionskraft ska öka inom näringsliv, regional- och statlig förvaltning, utbildning, kultur och turism
- Fler attraktiva och energieffektiva boenden i hela kommunen
- Fler mötesplatser som är till för alla i hela kommunen
- Det ska vara enklare för företag att etablera sig och verka i kommunen

Förväntade resultat:

- Utvecklingsplaner ska finnas för sjö-, gröns- och centrumnära boende och rekreation.
- Planer ska finnas för klimatsmarta, långsiktigt hållbara och estetiskt tilltalande bostadsområden.
- Vid planering ska hänsyn tas till skapandet av sociala mötesplatser.
- Företagslots ska finnas för näringslivet

2.3 Område: Ekonomi

- Nämnderna ska hantera beslutade budgetmedel rationellt och effektivt, så att de gör mesta möjliga nytta för kommuninvånarna utifrån de uppgifter som kommunfullmäktige delegerat till dem
- Vänersborgs kommun ska i alla sammanhang ha en välskött ekonomi. All verksamhet ska bedrivas i en anda av god ekonomisk hushållning och i enlighet med kommunfullmäktiges beslut om finansiella mål och ramar

Förväntade resultat:

- Kortare ledtider i alla processer.
- Kommunala detaljplaner ska följa de av fullmäktige beslutade investerings- och exploateringsmedlen.

2.4 Område: Verksamhetsutveckling

- Medarbetarnas delaktighet, innovationskraft och kompetens ska stödjas och utvecklas
- Verksamheten ska i ökad grad utformas så att den inkluderar alla

Förväntade resultat:

- Öka kompetensen inom förvaltningen, med fokus på kunden.
- Befattning ska finnas som är lämplig för personer i arbetsmarknadsåtgärder.

2.5 Område: Medarbetare

- Vänersborgs kommun upplevs i högre grad som en attraktiv arbetsgivare.

Förväntade resultat:

- Anställningsförhållanden i form av flexibilitet, sysselsättningsgrad, kompetensutveckling m.m. ska vara utformade så att de lockar personal till våra verksamheter.

3. Verksamhetsförändring/ ramanpassning

3.1 Övergripande projektarbeten

Förvaltningen utför den översiktliga fysiska planeringen. Verksamheten ska vara skattefinansierad och får inte avgiftsfinansieras. I samband med att kommunstyrelsen beslutar om projektuppdrag ska medel för uppgiftens genomförande också tilldelas, eftersom förvaltningen inte har egna medel.

3.2 Planenheten

Idag finns många gamla detaljplaner med planbestämmelser som föråldrade och svåra att tyda och använda. För en del bebyggelse i tätorten saknas detaljplaner helt. De förhållandena ger en svår- och tungarbetad samt rättsosäker arbetssituation för bygglovshandläggare. Planenheten behöver arbeta med att successivt ersätta gamla detaljplaner med nya samt att planlägga planlösa områden. Finansiering av de detaljplanerna samt detaljplaner som initieras av kommunen är oklar. Ett lämpligt sätt att finansiera de detaljplanerna skulle vara antingen genom planavgifter som tas ut vid bygglov eller att detaljplanerna skattefinansieras. Det innebär att planavgift återinförs i plan- och bygglovstaxa eller att kommunfullmäktige avsätter medel till planenheten.

Efter att beslut har tagits angående flytt av hamn från Sanden till Rånnum 6:38 behöver planprogram för Sanden södra revideras och därefter antas. Programmet behöver revideras utifrån översvämningrisker som finns redovisade i kommunens översvämningprogram. Lämpliga skydd och åtgärder mot översvämning ska utredas och redovisas innan programmet antas. Planenheten behöver resurser till detta arbete.

3.3 Bygglovsenheten

Kommunen har huvudansvaret för tillsyn av strandskydd. För att kunna leva upp till ställda krav på tillsyn enligt miljöbalken behöver enheten ytterligare medel för inköp av tillsynstjänst för strandskydd.

3.4 Lantmäterienheten

Arbetet med att bli av med gamla ansökningar måste pågå förutom det normala arbetet med att hantera nya beställningar och ge god service inom det fastighetsrättsliga området. Ett arbete som börjar ta fart i Sverige är att rätta upp fastighetsgränser så att registerkartan blir mer noggrann samt att komplettera registerkartan med utredda samfälligheter. De arbetena är mycket resurskrävande och kräver förstärkningar av kompetent personal.

3.5 Kart- och GIS-enheten

Förutom att serva kommunens invånare och förvaltningar med kartor och mätningstjänster, bygger enheten upp kommunen i en 3D-värld som ska komma

Byggnadsnämnden

kommunens invånare till del genom den framtida web-kartan på kommunens hemsida.

4. Ekonomiska resurser

4.1 Driftbudget

Anvisad budgetram för 2015 är 12 489 Tkr.

I **anvisningarna** justerades byggnadsnämndens budgetram upp med sammanlagt 26 Tkr. Den höjda internräntan gav 62 Tkr. Inflationskompensationen motsvarade -78 Tkr. För ökat fastighetsunderhåll fick nämnden 42 Tkr.

Byggnadsnämndens förslag:

Byggnadsnämnden begär sammanlagt 1 050 Tkr i utökad budgetram. Det avser 600 Tkr för utebliven planavgift, 300 Tkr för planprogram Sanden södra och 150 Tkr för tillsyn av strandskydd.

Budgetberedningen föreslår att byggnadsnämnden tillförs 300 Tkr i ett tillfälligt anslag under 2015 till planprogram för Sanden södra. Lönerrevisionen genererar en ökning med 560 Tkr. Justerat fastighetsunderhåll minskar ramen med 13 Tkr.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer byggnadsnämndens budgetram 2015 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag till 13 336 Tkr.

Resultaträkning, Mkr

Resultaträkning Mkr	Bokslut 2013	Budget 2014	Budget 2015
Summa intäkter	10,7	8,1	8,3
Personalkostnader	14,1	15,8	15,8
Omkostnader	6,1	4,2	5,2
Ränta	0,1	0,1	0,1
Avskrivning	0,8	0,5	0,5
Summa kostnader	21,1	20,6	21,6
Nettokostnader	10,4	12,5	13,3

4.2 Investeringsbudget

Byggnadsnämndens investeringar avser förtätning på förvaltningskontor och mätinstrument samt utveckling av karta/GIS.

Sammanfattning, se investeringsbudgeten i *Del III*.

Kommunfullmäktige

1. Verksamhetsbeskrivning

Kommunfullmäktige har 51 ledamöter och är kommunens beslutande organ.

Fullmäktige fastställer budget och övriga övergripande program för den kommunala verksamheten och beslutar även i övriga ärenden av större vikt.

Under kommunfullmäktige finns valberedningen, som förbereder fullmäktiges val, samt demokrati-beredningen.

2. Ekonomiska resurser

Anvisad budgetram 2 062 Tkr

I **anvisningarna** justerades kommunfullmäktiges budgetram upp med 20 Tkr i inflationskompensation.

Budgetberedningen föreslår att kommunfullmäktiges budgetram tillförs 33 Tkr för löne-revision.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer kommunfullmäktiges budgetram 2015 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag till 2 095 Tkr.

Resultaträkning, Mkr

Resultaträkning Mkr	Bokslut 2013	Budget 2014	Budget 2015
Summa intäkter	0,0	0,0	0,0
Personalkostnader	1,1	1,2	1,2
Omkostnader	0,9	0,8	0,9
Ränta	0,0	0,0	0,0
Avskrivning	0,0	0,0	0,0
Summa kostnader	2,0	2,0	2,1
Nettokostnader	2,0	2,0	2,1

Mandatfördelning under perioderna:	2003/2006	2007/2010	2011/2014	2015/2018
Socialdemokraterna	20	21	12	14
Moderaterna	6	9	13	10
Vänsterpartiet	5	4	8	6
Sverigedemokraterna	0	0	2	6
Centerpartiet	4	5	3	4
Miljöpartiet De Gröna	2	2	4	4
Folkpartiet Liberalerna	5	4	5	3
Kristdemokraterna	4	4	2	2
Välfärdspartiet	0	0	2	2
Folkviljan	5	2	0	0
TOTALT	51	51	51	51

Kommunstyrelsen

1. Verksamhetsbeskrivning

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan med ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsen leder och samordnar planeringen och uppföljningen av kommunens ekonomi och verksamheter. Kommunstyrelsen ansvarar även för översiktlig fysisk planering samt lämnar planuppdrag till byggnadsförvaltningen. De närmare åliggandena för styrelsen finns i kommunallagen och reglemente för kommunstyrelsen.

Inom kommunstyrelsen verkar ett arbetsutskott, ett personal- och förhandlingsutskott och ett konsumentutskott.

Kommunstyrelse

Kommunstyrelsen ska leda förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet.

Kommunstyrelsen ansvarar för kommunens mark- och bostadspolitik, energiplanering, kollektivtrafik samt kontakter med näringslivet.

Kommunledning

Kommunstyrelsen biträds av kommundirektören, kommunkansliet, ekonomikontoret, personalkontoret, utvecklingskontoret, IT-avdelningen samt näringslivskontoret.

Kommunen ger verksamhetsbidrag till Vattenpalatset, Kungajaktsmuseet, Vänersborg Turist AB och Film i Väst.

Kommunkansliets ansvarsområden omfattar ärendehantering, juridisk rådgivning, diarium och arkiv, information och allmän service åt förtroendevalda, förvaltningar, allmänhet m.fl. Andra uppgifter är att vara kanslifunktion åt valnämnden och överförmyndarnämnden. Kommunkansliet leder också utvecklingen av det gemensamma ärendehanteringssystemet. Inom det juridiska området ges också olika internutbildningar, t.ex. om kommunallagen och förvaltningslagen.

Inom konsumentverksamheten ska stöd ges till hushållen i deras strävan att effektivt utnyttja sina resurser samt stärka konsumenternas ställning på

marknaden. Konsument Vänersborg är också ansvarig för budget- och skuldrådgivningen.

Ekonomikontoret ansvarar för finansförvaltning, ekonomisk planering och uppföljning samt ger råd och stöd till förvaltningarna i ekonomiska frågor. I detta ingår att samordna kommunens arbete med budget, redovisning, uppföljning och bokslut. Ekonomikontoret tillhandahåller även finansiell service samt systemförvaltning till AB Vänersborgsbostäder och Fastighets AB Vänersborg.

Ekonomikontoret svarar för utbildning och information kring upphandlingsfrågor, handlägger kommunövergripande upphandlingar samt bistår förvaltningarna med enhetsspecifika upphandlingar. Kontoret svarar även för upphandlingsservice åt Kuns-kapsförbundet Väst.

Personalkontorets ansvarsområde omfattar att under kommunstyrelsen övergripande svara för och samordna personalpolitik, löne- och personaladministration samt förhandlingsverksamhet.

Personalkontoret handlägger avtals-, pensions- och försäkringsfrågor samt medbestämmande och samverkansfrågor. Hälsa, arbetsmiljö och jämställdhet är andra viktiga verksamhetsområden, liksom övergripande ledarutveckling, personalplanering och personalekonomi.

Utvecklingskontoret svarar för beslutsstöd till kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, demokratiberedningen, hälsopolitiska rådet, ledningsgrupp för Agenda 21, BRÅ och styrgruppen internationellt arbete. Utvecklingskontoret ansvarar främst för kommunövergripande strategiskt arbete med ledning och styrning, verksamhetsutveckling, kvalitet och uppföljning. Kontoret arbetar med samordning av folkhälsa, miljö, kollektivtrafik, kommunikation, skydd och säkerhet, internationella uppgifter, beställarfunktion gentemot Kuns-kapsförbundet Väst, samhällsplanering och energirådgivning. Kontoret samverkar med övriga förvaltningar i framtagande av strategiska styrdokument och samordning av statistik.

IT-avdelningen samordnar kommunens IT-verksamhet samt svarar för driftsfrågor, strategier och utveckling.

Näringslivskontoret ansvarar för övergripande utveckling och samordning av kommunens relationer till det lokala och regionala näringslivet samt affärs- och handelsutveckling i kommunens centra.

Andra ansvarsområden är varumärkesplattform och övergripande PR-strategi. Näringslivskontoret svarar för att utveckla kommunens förutsättningar att attrahera nya företagsetableringar.

Räddningstjänst/säkerhet

Kommunstyrelsen har ansvaret för säkerhetsfrågor och för arbetet enligt lagen om kommuners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LXO).

Räddningstjänsten är organiserad i ett kommunalförbund tillsammans med Trollhättan, Mellerud och Färgelanda kommuner, Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (NÄRF).

Kommunen har ansvar för att arbeta fram risk- och sårbarhetsanalyser. Kommunen har också ansvar för att samverka och samordna beredskapsarbetet, vilket sker i samverkan med andra kommuner, kommunala förvaltningar, bolag, myndigheter och organisationer t.ex. Länsstyrelsen, polisen, NÄRF och Västra Götalandsregionen.

Utöver säkerhetsarbetet som beskrivits ovan ska säkerhetssamordnaren verka för systematiskt säkerhetsarbete i stort inom kommunen.

Kommunens försäkringsskydd handläggs av kommunkansliet. Till hjälp i försäkringsarbetet har kommunen en försäkringsmäklare.

Gymnasieverksamhet

Gymnasieverksamheten är fr.o.m. 2013 organiserad i ett kommunalförbund, Kunskapsförbundet Väst, tillsammans med Trollhättans Stad. Förbundet omfattar gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning. Kommunen ger ett årligt förbundsbidrag till verksamheterna.

2. Förväntade resultat

Nedan följer de av kommunfullmäktige fastställda inriktningsmålen, sorterade efter område. Nämnden redovisar sina förväntade resultat som ska bidra till att inriktningsmålen uppnås.

2.1 Område: Invånare

- Fler invånare upplever livskvalitet, välbefinnande och trygghet
- Fler invånare ska bli delaktiga i utbudet av kultur, idrott, rekreation och föreningsliv
- Fler invånare ska vara nöjda med kommunens service och hur behov och förväntningar tillgodoses

- Fler invånare anser att kommunen har en öppen dialog med invånare, företag och föreningar

Förväntade resultat:

- Måluppfyllelsen för de lokala miljömålen ska öka
- Fler ska ta del av musikakademins utbud
- Dokumenterade styr- och ledningsprinciper för samverkan mellan nämnder och externa parter är framtagna
- Ingen ska känna sig utestängd från service till följd av IT-samhällets utveckling
- Tjänstegarantier ska finnas hos samtliga myndighetsnämnder för vanligt förekommande ärendetyper
- Effektivare ärendehantering som tillgodoser adekvat kvalitet
- Ungas upplevelse av delaktighet och inflytande ska öka och i fler beslut ska det framgå hur ungas synpunkter tagits tillvara
- En ökad och förbättrad dialog med invånare och brukare som en naturlig del av beslutsprocesser

2.2 Område: Samhällsutveckling

- Kommunens attraktionskraft ska öka inom näringsliv, regional- och statlig förvaltning, utbildning, kultur och turism
- Fler attraktiva och energieffektiva boenden i hela kommunen
- Fler mötesplatser som är till för alla i hela kommunen
- Det ska vara enklare för företag att etablera sig och verka i kommunen

Förväntade resultat:

- Antal arbetstillfällen ska öka
- Andel elever som fullföljt sin gymnasieutbildning inom fyra år ska öka samt gymnasialt betygsvärde ska öka
- Kommunens service/råd och stöd gällande energirådgivning är väl känd hos invånarna
- Alla anställda hos kommunstyrelsen, byggnadsnämnden, samhällsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden som deltar i ärendehandläggning ska ha kunskap i "Förenkla helt enkelt"

2.3 Område: Ekonomi

- Nämnderna ska hantera beslutade budgetmedel rationellt och effektivt, så att de gör mesta möjliga nytta för kommuninvånarna utifrån de uppgifter som kommunfullmäktige delegerat till dem
- Kommunens tillgångar och skulder ska förvaltas på ett betryggande och effektivt sätt
- Vänersborgs kommun ska i alla sammanhang ha en välskött ekonomi. All verksamhet ska bedrivas i en anda av god ekonomisk hushållning

och i enlighet med kommunfullmäktiges beslut om finansiella mål och ramar

Förväntade resultat:

- Kommuninvånarna upplever att skattemedlen används effektivt
- Underhållet av kommunens fastigheter ska hålla en sådan nivå att kapitalförstöring undviks
- Lokalsamordningen ska bättre tillse verksamheternas behov

2.4 Område: Verksamhetsutveckling

- Medarbetarnas delaktighet, innovationskraft och kompetens ska stödjas och utvecklas
- Verksamheten ska i ökad grad utformas så att den inkluderar alla

Förväntade resultat:

- Utvecklingsarbetet ska vara baserat på en konstaterad skillnad på nuläge och önskat läge.

2.5 Område: Medarbetare

- Vänersborgs kommun upplevs i högre grad som en attraktiv arbetsgivare

Förväntade resultat:

- Fler ska trivas bra med Vänersborgs kommun som arbetsgivare.

3. Ekonomiska resurser

3.1 Driftbudget

Anvisad budgetram 319 281 Tkr

I **anvisningarna** justerades kommunstyrelsens budgetram upp med sammanlagt 10 759 Tkr. Till arbetsmarknadsåtgärder avsattes ytterligare 3 000 Tkr, varav 2 000 Tkr riktar sig till ungdomar. Sessionssalens hyra höjs med 500 Tkr efter ombyggnad. Ramen utökades med 380 Tkr för Leaderprojekt. Inflationskompensationen gav 6 300 Tkr. Höjd internränta motsvarade 196 Tkr. För ökat fastighetsunderhåll fick nämnden 383 Tkr.

Budgetberedningen föreslår att kommunstyrelsen tillförs 250 Tkr i ett tillfälligt anslag under 2015 för finansiering av cityvärdarna. Kommunstyrelsens förfogandeanslag utökas med 3 500 Tkr varav 2 000 Tkr avser en översyn av vuxenutbildningen. För utveckling av event och evenemang tillförs 500 Tkr. Lönerevisionen genererar en ökning med 6 272 Tkr. Justerat fastighetsunderhåll minskar ramen med 116 Tkr.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer kommunstyrelsens budgetram 2015 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag med följande justering:

Kommunstyrelsens förfogandeanslag tillförs 9 000 Tkr vilka avser grundskolan. Förfogandeanslaget justeras ned med 650 Tkr som i stället tillförs överförmyndarnämnden.

Därmed fastställs kommunstyrelsens budgetram för 2015 till 338 037 Tkr.

Resultaträkning, Mkr

RESULTATBUDGET Mkr	Bokslut 2013	Budget 2014	Budget 2015
Summa intäkter	48,9	22,5	22,9
Personalkostnader	47,6	50,2	51,6
Omkostnader	306,5	279,3	307,2
Ränta	0,2	0,1	0,1
Avskrivning	3,1	1,4	2,0
Summa kostnader	357,4	331,0	360,9
Nettokostnader	308,5	308,5	338,0

Budget per anslagsbindningsnivå, Mkr

ANSLAGSBINDNINGSNIVÅ Mkr	Intäkt 2015	Kostnad 2015	Netto 2015
Kommunstyrelse	0,0	33,3	33,3
Kommunledning	19,5	108,9	89,4
Räddningstjänst/säkerhet	3,4	37,8	34,4
Gymnasieverksamhet		162,0	162,0
Vuxenutbildning		18,9	18,9
Summa	22,9	360,9	338,0

3.2 Investeringsbudget

Fastighetsinvesteringar

Investeringar i fastigheter återfinns under samhällsbyggnadsnämndens investeringsbudget. Kommunstyrelsens hyr bl.a. sessionssalen. Den ska byggas om under 2015 för att öka tillgängligheten och modernisera tekniken. Ombyggnaden samt ny teknik beräknas kosta 3,0 Mkr. Det medför en ökad hyreskostnad om 0,5 Mkr, vilket finansieras med den fr.o.m. år 2015 utökade budgetramen.

Inventarier

IT/datanätutbyggnaden budgeteras som tidigare till 2,0 Mkr per år. Driften finansieras dels inom ram och dels via intäkter från köpande förvaltningar.

Ett nytt ärendehanteringssystem har sen tidigare budgeterats år 2015. Det beräknas kosta 2,5 Mkr och driften finansieras av samtliga förvaltningar.

Till inventarier, såsom arkivbeständiga skåp och kopieringsapparater, budgeteras 0,3 Mkr årligen. Driftkostnaden finansieras inom befintlig budget.

Sammanfattning, se investeringsbudgeten i *Del III*.

Kulturnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

Kulturnämnden ansvarar för allmänkultur, bibliotek, teater, konsthall, museum och föreningsbidrag. Nämnden stödjer och arrangerar kulturaktiviteter för barn och unga samt planerar kulturutbudet inom skolan. Verksamheterna har levererat ett varierat utbud av aktiviteter till såväl skolelever som allmänhet. Varje år delar kulturnämnden också ut kulturpris och kulturstipendium till personer eller grupperingar med anknytning till Vänersborgs kommun.

1.1 Biblioteksplan

Enligt bibliotekslagen (2013:801) 17 § ska kommuner anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Kungliga biblioteket är den myndighet som tillsammans med kommunerna ska följa upp hur de biblioteksplaner som antagits har utformats och hur de används. Kulturnämnden antog den 26 mars 2012 § 14 Biblioteksplan 2012-2015. Biblioteksplanen kommer att revideras under 2015 för att tydligare följa författningarnas krav.

Nyckeltal/jämförelsetal

Bibliotek och kultur	Bokslut 2013	Budget 2014	Budget 2015
Bibliotek			
- antal utlånade media	242 005	250 000	265 000
Huvudbiblioteket			
- antal besökande	160 525	150 000	165 000
Kultur - Konsthall			
- antal besökande	7 787	7 000	8 000
Vänersborgs museum			
- antal besökande	16 495	16 500	17 000
Kulturaktiviteter			
yngre publik (4-16 år)			
- antal arrangemang	214	150	200
- antal deltagare	9 503	9 500	10 000
Antal större evenemang	35	35	35

2. Förväntade resultat

Nedan följer de av kommunfullmäktige fastställda inriktningsmålen, sorterade efter område. Nämnden redovisar sina förväntade resultat som ska bidra till att inriktningsmålen uppnås.

2.1 Område: Invånare

- Fler invånare upplever livskvalitet, välbefinnande och trygghet
- Fler invånare ska bli delaktiga i utbudet av kultur, idrott, rekreation och föreningsliv
- Fler invånare ska vara nöjda med kommunens service och hur behov och förväntningar tillgodoses
- Fler invånare anser att kommunen har en öppen dialog med invånare, företag och föreningar

Förväntade resultat:

- Alla invånare ska ges möjlighet att delta i skapande processer
- Antalet mångkulturella aktiviteter i Kulturnämndens samtliga verksamheter ska öka
- Alla delar av kommunen ska ha tillgång till ett brett internationellt kulturutbud
- Ett systematiskt kvalitetsarbete ska bedrivas för att säkerställa att kulturutbudet uppfyller medborgarnas krav på kompetens, variation och utveckling
- Införa medborgardialog som en del i beslutsprocessen

2.2 Område: Samhällsutveckling

- Kommunens attraktionskraft ska öka inom näringsliv, regional- och statlig förvaltning, utbildning, kultur och turism
- Fler attraktiva och energieffektiva boenden i hela kommunen
- Fler mötesplatser som är till för alla i hela kommunen

Förväntade resultat:

- Invånarna ska uppleva att kulturnämndens verksamheter är ett naturligt inslag i deras vardagsmiljö
- Det ska finnas kulturmötesplatser som präglas av öppenhet, mångfald och lärande.

2.3 Område: Ekonomi

- Nämnderna ska hantera beslutade budgetmedel rationellt och effektivt, så att de gör mesta möjliga nytta för kommuninvånarna utifrån de uppgifter som kommunfullmäktige delegerat till dem
- Kommunens tillgångar och skulder ska förvaltas på ett betryggande och effektivt sätt
- Vänersborgs kommun ska i alla sammanhang ha en välskött ekonomi. All verksamhet ska bedrivas i en anda av god ekonomisk hushållning och i enlighet med kommunfullmäktiges beslut om finansiella mål och ramar

Förväntade resultat:

- Arbetsätt och arbetsformer ska utvecklas för att bidra till en effektivare verksamhet.
- Effektivt lokalutnyttjande

2.4 Område: Verksamhetsutveckling

- Medarbetarnas delaktighet, innovationskraft och kompetens ska stödjas och utvecklas
- Verksamheten ska i ökad grad utformas så att den inkluderar alla

Förväntade resultat:

- Verka för minskad oönskad personalomsättning

2.5 Område: Medarbetare

- Vänersborgs kommun upplevs i högre grad som en attraktiv arbetsgivare

Förväntade resultat:

- Medarbetarna ska uppleva en trygghet i av nämnden fattade beslut och förväntade resultat

3. Verksamhetsförändring/ ramanpassning

Vänersborgs bibliotek har den lägsta personaltäteten i en jämförelse med 20 liknande kommuner. För att kunna leva upp till kravet på att Vänersborgs kommun ska ha ett bibliotek i tiden, som står för god service och bra bemötande, krävs mer personal. En bibliotekarie årligen i tre år motsvarar bibliotekets behov. Det krävs ökat utrymme för att lyfta kärnverksamheten och svara upp till ställda resultatmål. Att återuppta satsningarna på digitala medier, datorkraft och RFID (in och utlåningsautomater för böcker och CD) prioriteras.

Konsthallens verksamhet är inriktad på utställningar med samtida konst av hög kvalitet som ger besökarna inblick i olika konstnärliga tekniker. Den konstpedagogiska verksamheten är en central del och grundläggande i arbetet gentemot barn och unga. Visningar och workshops ska erbjudas alla barn och unga. Kapaciteten ska användas fullt ut.

För att nämnden ska kunna fullfölja befintliga avtal mellan Västarvet och Vänersborgs kommun behövs ett tillskott enligt tidigare ansökan. Detta avtal avser kostnader för en halv pedagogtjänst samt funktionsanpassning av museibygnaden. Det senare innebär enligt handlingsplanen en ombyggnation och hissinstallation. Avtalet mellan Västarvet och kulturnämnden ger goda möjligheter att öka intresset för Vänersborgs unika museum och därmed även förbättra besöksfrekvensen.

För att nå resultatmålen bör den nya projektjäns-ten på museet ombildas till en tillsvidarejänst. Det budgettillskott som krävs för detta skulle generera möjlighet för långsiktigt arbete med fler visningar och övrig pedagogisk verksamhet riktad till såväl allmänhet som skolelever.

Föreningslivets aktörer är centrala för kommunens kultursektor och de ska enligt de nya resultatmålen ges en än mer framträdande position. För att kunna genomföra denna utökade satsning på det fria kulturlivet behöver stödet till föreningslivet utvecklas och anslaget till föreningsbidragen ökas.

4. Ekonomiska resurser

4.1 Driftbudget

Anvisad budgetram 25 347 Tkr

I **anvisningarna** justerades kulturnämndens budgetram upp med sammanlagt 1 618 Tkr. Nämnden fick en ramökning om 1 000 Tkr. Den höjda internräntan gav 59 Tkr. Inflationskompensationen motsvarade 399 Tkr. För ökat fastighetsunderhåll fick nämnden 160 Tkr.

Kulturnämndens förslag:

Kulturnämnden begär en ramökning om 280 Tkr för höjd hyra för bibliotekslokaler. Nämnden vill också uppmärksamma om fortsatta hyreshöjningar de kommande åren med 346 Tkr år 2016, 414 Tkr år 2017 och 484 Tkr år 2018.

Budgetberedningen föreslår att kulturnämndens budgetram utökas med 250 Tkr. Lönerevisionen genererar en ökning med 198 Tkr. Justerat fastighetsunderhåll minskar ramen med 50 Tkr.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer kulturnämndens budgetram 2015 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag med följande justering:

Kulturnämnden tillförs ytterligare 30 Tkr. Därmed fastställs kulturnämndens budgetram 2015 till 25 775 Tkr.

Resultaträkning, Mkr

Resultaträkning Mkr	Bokslut 2013	Budget 2014	Budget 2015
Summa intäkter	1,9	1,8	1,8
Personalkostnader	7,2	7,8	8,2
Omkostnader	18,9	17,3	19,0
Ränta	0,0	0,0	0,0
Avskrivning	0,3	0,4	0,4
Summa kostnader	26,4	25,5	27,6
Nettokostnader	24,5	23,7	25,8

4.2 Investeringsbudget*Inventarier*

Investeringarna avser RFID (in och utlåningsautomater för böcker och CD) i Vargön och Frändefors, arbetsmiljöåtgärder, LED-belysning och hylla i konsthallen samt biblioteksmöbler i Vänersborg.

2015 är det dags att byta ut de publika datorerna. En ny webbportal från CS library för en mer interaktiv biblioteksservice med tips. Smartboard planeras till hörsalen för en modernare mötesplats. Kulturnämnden behöver köpa in ett nytt konstregister, för fortsatt inventering av den offentliga konsten. Ovan nämnda investeringar kommer att finansieras inom driftbudgeten.

Fastigheter

Investeringar i fastigheter återfinns under samhällsbyggnadsnämndens investeringsbudget. Planerade åtgärder för Vänersborgs museum är ett led i framtagna strategisk utvecklingsplan för Vänersborgs museum. Investeringen avser att öka tillgängligheten till Vänersborgs museum, främst genom investering i en hiss. En investering genererar 183 Tkr i driftskostnader. Finansiering är i dagsläget oklar, då en ansökan om bidrag kommer att göras hos Boverket innan investeringen kan påbörjas. Investeringsprojektet planeras att starta hösten 2015 och vara slutfört 2016.

Sammanfattning, se investeringsbudgeten i *Del III*.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har kommunens uppdrag att arbeta för efterlevnaden av de lagar och förordningar som rör miljö- och hälsoskydd, avlopp, livsmedel, tobak, strålskydd och naturvård.

Nämnden driver också naturvårdsprojekt med beviljade bidrag gemensamt med samhällsbyggnadsnämnden. Med stöd av bidrag från hälsopolitiska rådet driver miljö- och hälsoskyddsnämnden tillsammans med barn- och utbildningsnämnden, samhällsbyggnadsnämnden och socialnämnden, projektet gröna skolgårdar.

För att gynna ett barnperspektiv i samhällsutvecklingen är det nämndens ambition att i kommande verksamhetsplaner och i varje tillämpligt ärende hålla sig till en strategi som främjar aspekterna

- bra närmiljöer för boende och skolor
- frisk luft och minskad respiratorisk sjukdom
- minskade kemiska och fysikaliska miljörisiker.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens insatser styrs även till stor del av inkommande ärenden såsom anmälningar, klagomål, ansökningar och remisser. I nämndens verksamhet ingår intensivt deltagande i kommunens utvecklingsarbete gällande översiktsplaner, detaljplaner, strandskyddsdispenser och miljömålsarbete.

I nya vision anger Vänersborgs kommun fem områden för kommande inriktningsmål för kommunens samtliga nämnder att arbeta mot. Dessa områden är invånare, samhällsutveckling, ekonomi, verksamhet och medarbetare. Kommunfullmäktige har vidare fastställt 14 st inriktningsmål för nämnderna att arbeta efter.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden kommer genom nedanstående insatser att arbeta med de gemensamma inriktningsmålen.

2. Förväntade resultat

Nedan följer de av kommunfullmäktige fastställda inriktningsmålen, sorterade efter område. Nämnden redovisar sina förväntade resultat som ska bidra till att inriktningsmålen uppnås.

2.1 Område: Invånare

- Fler invånare upplever livskvalitet, välbefinnande och trygghet
- Fler invånare ska bli delaktiga i utbudet av kultur, idrott, rekreation och föreningsliv
- Fler invånare ska vara nöjda med kommunens service och hur behov och förväntningar tillgodoses
- Fler invånare anser att kommunen har en öppen dialog med invånare, företag och föreningar

Förväntade resultat:

- Barnens fysiska miljö ska ha blivit bättre.
- Minst ett större restaureringsprojekt/ grönområde för ökad tillgänglighet och/eller ökad biologisk mångfald har påbörjats
- Tjänstegarantier ska ha tagits fram för vanligt förekommande ärendetyper.
- Ett informationsmaterial ska ha tagits fram om miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet.

2.2 Område: Samhällsutveckling

- Kommunens attraktionskraft ska öka inom näringsliv, regional- och statlig förvaltning, utbildning, kultur och turism
- Fler attraktiva och energieffektiva boenden i hela kommunen
- Fler mötesplatser som är till för alla i hela kommunen
- Det ska vara enklare för företag att etablera sig och verka i kommunen

Förväntade resultat:

- Miljö- och hälsoskyddsnämnden har utvecklat samarbetet med kommunens företagslotsar.

2.3 Område: Ekonomi

- Nämnderna ska hantera beslutade budgetmedel rationellt och effektivt, så att de gör mesta möjliga nytta för kommuninvånarna utifrån de uppgifter som kommunfullmäktige delegerat till dem
- Kommunens tillgångar och skulder ska förvaltas på ett betryggande och effektivt sätt.
- Vänersborgs kommun ska i alla sammanhang ha en välskött ekonomi. All verksamhet ska bedrivas i en anda av god ekonomisk hushållning och i enlighet med kommunfullmäktiges beslut om finansiella mål och ramar.

Förväntade resultat:

- Inga specifika resultatmål har satts upp förutom följsamheten mot budgetram.

2.4 Område: Verksamhetsutveckling

- Medarbetarnas delaktighet, innovationskraft och kompetens ska stödjas och utvecklas
- Verksamheten ska i ökad grad utformas så att den inkluderar alla

Förväntade resultat:

- Alla medarbetare ska ha deltagit i den årliga omvärldsanalysen.

2.5 Område: Medarbetare

- Vänersborgs kommun upplevs i högre grad som en attraktiv arbetsgivare

Förväntade resultat:

- Medarbetarna har större möjligheter till anpassade arbetsformer.

3. Verksamhetsförändring/ Ramanpassning

Ramen för miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet är oförändrad. Nämnden avser begära hos kommunfullmäktige att införa smärre strukturella förändringar i tillsynstaxan för miljöbalken och strålskyddslagen. Förändringarna beräknas dock endast marginellt höja kostnadsnivån för nämndens tjänster.

4. Ekonomiska resurser

4.1 Driftbudget

Anvisad budgetram 5 923 Tkr

I **anvisningarna** justerades miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetram upp med 13 Tkr. Den höjda internräntan gav 13 Tkr. Inflationskompensationen motsvarade -24 Tkr. För ökat fastighetsunderhåll fick nämnden 24 Tkr.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag:

Miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetförslag ligger inom ram.

Budgetberedningen föreslår att miljö- och hälsoskyddskontorets budgetram utökas med 186 Tkr för 2014 års lönerrevision. Justerat fastighetsunderhåll minskar ramen med 8 Tkr.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer miljö- och hälsoskyddsnämndens budgetram 2015 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag till 6 101 Tkr.

Resultaträkning, Mkr

Resultaträkning Mkr	Bokslut 2013	Budget 2014	Budget 2015
Summa intäkter	2,3	2,0	2,1
Personalkostnader	6,7	6,9	7,1
Omkostnader	1,3	1,0	1,1
Ränta	0,0	0,0	0
Avskrivning	0,0	0,0	0
Summa kostnader	8,0	7,9	8,2
Nettokostnader	5,7	5,9	6,1

Det framgår av resultaträkningen att om nämnden ska klara 2015 års budgetram, behövs ökade intäkter med 100 Tkr jämfört med budget 2014.

Revision och Valnämnd

Revision

1. Verksamhetsbeskrivning

Kommunens revisorer ska enligt kommunallagen granska kommunstyrelsens och övriga nämnders verksamhet. Härvid ska revisorerna

- pröva om verksamheten utövas på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt
- granska om räkenskaperna är rättvisande och nämndernas kontroll är tillräcklig
- följa om kommunstyrelsens och nämnders beslut överensstämmer med för verksamheten gällande bestämmelser

Revisorerna är sju till antalet och väljs av kommunfullmäktige. Till hjälp för sin verksamhet anlitar de utomstående fackrevisorer från Öhrlings PricewaterhouseCoopers.

2. Ekonomiska resurser

Anvisad budgetram 1 177 Tkr

I **anvisningarna** justerades revisionens budgetram upp med 18 Tkr.

Budgetberedningen föreslår att revisionens budgetram utökas med 10 Tkr för 2014 års lönerrevision.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer revisionens budgetram 2015 i enlighet med **anvisningarna** och **budgetberedningens** förslag till 1 187 Tkr.

Resultaträkning, Mkr

Resultaträkning Mkr	Bokslut 2013	Budget 2014	Budget 2015
Summa intäkter	0,0	0,0	0,0
Personalkostnader	0,3	0,4	0,4
Omkostnader	0,9	0,8	0,8
Ränta	0,0	0,0	0,0
Avskrivning	0,0	0,0	0,0
Summa kostnader	1,2	1,2	1,2
Nettokostnader	1,2	1,2	1,2

Valnämnd

1. Verksamhetsbeskrivning

Valnämnden har tre ledamöter (och tre ersättare). Nämnden svarar för genomförandet av allmänna val.

2. Ekonomiska resurser

Anvisad budgetram 433 Tkr

I **anvisningarna** justerades valnämndens budgetram ned med 683 Tkr. Ettårsanslaget om 700 Tkr från 2014 för supervalåret togs bort. Inflationkompensationen motsvarade 17 Tkr.

Budgetberedningen föreslår att valnämndens budgetram utökas med 11 Tkr för 2014 års lönerrevision.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer valnämndens budgetram 2015 i enlighet med **anvisningarna** och **budgetberedningens** förslag till 444 Tkr.

Resultaträkning, Mkr

Resultaträkning Mkr	Bokslut 2013	Budget 2014	Budget 2015
Summa intäkter	0,0	0,0	0,0
Personalkostnader	0,0	0,4	0,4
Omkostnader	0,0	0,7	0,0
Ränta	0,0	0,0	0,0
Avskrivning	0,0	0,0	0,0
Summa kostnader	0,0	1,1	0,4
Nettokostnader	0,0	1,1	0,4

Samhällsbyggnadsnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

1.1 Nämnd och förvaltningsgemensamt

Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för följande verksamheter:

- Förvaltningsledning för samhällsbyggnad
- Gatu- och väghållning
- Parkverksamhet
- Övrig verksamhet inom gatuenheten, enskild väghållning, bidrag m.m.
- Teknik- och trafikheten
- Fastighetsförvaltning
- Städverksamhet
- Måltidsproduktion
- Tryckeri
- Verksamhetsvaktmästeri
- Reception
- Konferensservice
- Bilpool
- Renhållningsverk
- Vatten- och avloppsverk

Förvaltningsledningens uppgift är att leda förvaltningens verksamhet i enlighet med samhällsbyggnadsnämndens beslut och intentioner.

1.2 Gatuenheten

Gatu- och väghållning, parkverksamhet samt övrig verksamhet, såsom bidrag till enskild väghållning, underhåll av badplatser m.m. är verksamheter inom gatuenheten. Drift och underhåll av gator/vägar samt parker utförs av enheten.

Viss verksamhet, som inte direkt är gatu- eller parkunderhåll, sköts också av gatuenheten, exempelvis toaletter, torg, julgranar och flaggning. Enheten har även ansvar för båtplatser åt fritidsbåtar.

1.3 Teknik- och trafikheten

Medverkan sker vid planarbete och vid genomförande av beslutade åtgärder. Enheten utreder, projekterar och kostnadsberäknar anläggningsarbeten för bl.a. gator, VA-ledningar, gång- och cykelvägar och parker. Enheten utför upphandling, byggledning och kontroll av anläggningsarbeten, belysningsfrågor, tillstånd och upplåtelse för ledningar i allmän mark samt upprättar ledningskartverk för VA.

Trafikärenden bereds inför politiska beslut. Dessutom utförs trafikmätningar samt inhämtande av grunddata om trafiken. Beslut fattas om vissa tillstånd samt dispenser. Vidare ansvaras för ärenden avseende disposition av allmän plats samt flyttning av fordon.

Parkeringsövervakning utförs av extern entreprenör.

1.4 Fastighetsenheten

Fastighetsenheten ansvarar för förvaltning av kommunens fastigheter, såsom skolor, förskolor, fritids, särskilt boende och förvaltning. Dessa omfattar ett drygt hundratal fastigheter på tillsammans ca 180 000 m². Därtill kommer kommunens idrotts/fritidsanläggningar innefattande Arena Vänersborg. Dessa utgör ytterligare ca 50 000 m².

Fastighetsenheten ansvarar vidare för bostadsanpassningsbidragen. Enheten utreder och beslutar om anpassningsbidrag i eget boende.

Köp och försäljning av hela eller delar av fastigheter ingår också i verksamheten samt tomtförsäljning.

1.5 Serviceenheten

Serviceenheten svarar för huvuddelen av kommunens städverksamhet inom skola, förskola och förvaltning. Det finns något över hundratalet städobjekt. Vidare handhar enheten teleservice, som omfattar reception och telefonväxel, samt uthyrning av lokaler. Vidare svarar enheten för kommuntryckeriet, kommunhusets cafeteria, administration av kommunhusets och socialförvaltningens bilpool samt huvuddelen av kommunens vaktmästerifunktion för fritid, skola och barnomsorg. Enheten finansieras i princip av intäkter från kunderna, ett ringa kommunbidrag finns för cafeteria och receptionen.

1.6 Kostenheten

Kostenheten svarar för måltidsproduktion och distribution till barnomsorg, grundskola, äldreomsorg och Kunskapsförbundet Väst. Verksamheten finansieras av intäkter från kunderna.

1.7 Kretslopp och vatten

Renhållningsverket

Renhållningsverket, som är en balansräkningsenhet, svarar för bortforsling av hushållsavfall, latrin och slam från slamavskiljare och slutna tankar. Insamling av återvinningsbart material sker främst vid återvinningsstationerna, som är utplacerade i kommunen. Detta görs på uppdrag av producenternas materialbolag.

VA-verket

Inom samhällsbyggnad är även VA-verket balansräkningsenhet. Verksamheten omfattar produktion och distribution av renvatten, d.v.s. att till abonnenterna leverera ett ur bakteriologisk och fysikalisk kemisk synpunkt tillfredsställande renvatten till lägsta möjliga kostnad. Den omfattar även avledning och rening av avloppsvatten, d.v.s. att från abonnenterna avleda avloppsvatten och rena detta i den utsträckning myndigheterna fastställt till, lägsta möjliga kostnad.

Drift och underhåll av vatten- och avloppsledningar utförs av gatuenheten.

2. Förväntade resultat

Nedan följer de av kommunfullmäktige fastställda inriktningsmålen, sorterade efter område. Nämnden redovisar sina förväntade resultat som ska bidra till att inriktningsmålen uppnås.

2.1 Område: Invånare

- Fler invånare upplever livskvalitet, välbefinnande och trygghet
- Fler invånare ska bli delaktiga i utbudet av kultur, idrott, rekreation och föreningsliv
- Fler invånare ska vara nöjda med kommunens service och hur behov och förväntningar tillgodoses
- Fler invånare anser att kommunen har en öppen dialog med invånare, företag och föreningar

Förväntade resultat:

- Plan för trygghetsbelysning ska finnas.
- Inom tilldelad ram, öka andelen ekologiska och närproducerade livsmedel i förhållande till föregående år.
- Fler platser för spontanaktiviteter ska finnas i alla kommundelar.
- Bemötandet från personal och politiker ska bli ännu bättre.
- Dialogmöten ska hållas kontinuerligt med företag, föreningar och kommuninvånare.

2.2 Område: Samhällsutveckling

- Kommunens attraktionskraft ska öka inom näringsliv, regional- och statlig förvaltning, utbildning, kultur och turism

- Fler attraktiva och energieffektiva boenden i hela kommunen
- Fler mötesplatser som är till för alla i hela kommunen
- Det ska vara enklare för företag att etablera sig och verka i kommunen

Förväntade resultat:

- Nämnden ska ha markreserv som motsvarar behovet.
- Marknadsföringsplan avseende kommunal mark ska tas fram.
- Huvudnästomten ska göras till en mötesplats.
- Bättre utnyttjande av kommunala befintliga mötesplatser.
- Iordningsställande av Fisktorget ska ske.
- Företagslots ska finnas för näringslivet.

2.3 Område: Ekonomi

- Nämnderna ska hantera beslutade budgetmedel rationellt och effektivt, så att de gör mesta möjliga nytta för kommuninvånarna utifrån de uppgifter som kommunfullmäktige delegerat till dem
- Kommunens tillgångar och skulder ska förvaltas på ett betryggande och effektivt sätt
- Vänersborgs kommun ska i alla sammanhang ha en välskött ekonomi. All verksamhet ska bedrivas i en anda av god ekonomisk hushållning och i enlighet med kommunfullmäktiges beslut om finansiella mål och ramar

Förväntade resultat:

- Verkställighet av energiplan.
- Underhållet ska hålla en sådan nivå så att kapitalförstöring undviks.
- Samtliga avtal, taxor och prestationer ska ha full kostnadstäckning.

2.4 Område: Verksamhetsutveckling

- Medarbetarnas delaktighet, innovationskraft och kompetens ska stödjas och utvecklas
- Verksamheten ska i ökad grad utformas så att den inkluderar alla

Förväntade resultat:

- Delaktighet, innovationskraft och kompetens ska genomsyra hela organisationen.
- Upphandlingar med utgångspunkt i social inkludering ska komma till stånd.

2.5 Område: Medarbetare

- Vänersborgs kommun upplevs i högre grad som en attraktiv arbetsgivare

Förväntade resultat:

- Anställningsförhållanden i form av flexibilitet, sysselsättningsgrader, kompetensutveckling m.m. ska vara utformade så att det lockar personal till våra verksamheter.

3. Verksamhetsförändring/ Ramanpassning

3.1 Gatuenheten

Ett konsultföretag har utfört en inspektion av fasta delar över vatten för Dalbobron och Gropbron (Samhällsbyggnadsnämnden Dnr 2013/268). Syftet har varit att identifiera brister som negativt påverkar broarna på kort respektive lång sikt under en återstående livslängd av 50 år. Samhällsbyggnadsnämnden äskar en temporär höjning av drift-ramen med 7,5 Mkr under 2015 i enlighet med ovan nämnda utredning.

I enlighet med beslut om anvisningar budget 2015, ekonomisk plan 2016-2019, sägs det att om samhällsbyggnadsnämnden gör investeringar av näringspolitiska skäl så har kommunstyrelsen ett medansvar för att budgettäckning sker av kapital-kostnader. Härav äskar samhällsbyggnadsnämnden en höjning av drift-ramen med 0,5 Mkr, avseende kapitalkostnader förorsakade av projekten Kv Astern samt gågatan, attraktivt centrum.

3.2 Fastighetsenheten

Bostadsanpassningsbidragen är en verksamhet av social karaktär som regleras genom en speciallagstiftning, har inget gemensamt med övrig verksamhet inom samhällsbyggnad. Utifrån underskotten under de senaste åren äskar samhällsbyggnadsnämnden en utökning av driftbudgeten med 1,0 Mkr.

En projektgrupp, bestående av personal från socialförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen samt samhällsbyggnadsförvaltningen har arbetat med att ta fram ett förslag för framtida måltidsproduktion inom kommunen för skola, förskola samt social omsorg. Bakgrunden är att köken har stora behov av underhåll och att de inte är utformade efter rådande produktionsvolym och lagkrav. En fördjupad utredning är utförd av storkökskonsulent, ORCP AB, tillsammans med projektgruppen. Inför 2015 äskar samhällsbyggnadsnämnden ett investeringsanslag på 16,0 Mkr, utöver anvisad ram, för upprustning av befintliga kök och i ett senare skede byggnation av nytt centralkök. Anvisad ram för fastighetsinvesteringar är 6,0 Mkr.

3.3 Va-verket

VA längs vänerkusten är ett sedan flera år pågående projekt. Arbetet bedrivs norr om Vänersborg i kommunens dalslandsdelen. De myndighetskrav som ställs på kommunen gör det nödvändigt att en fortsättning sker längs vänerkusten vid Nordkroken, Gardesanna och Vänersnäs. Under år 2015 beräknas det åtgå 32,0 Mkr för det fortsatta arbetet, varav 25,0 för det fortsatta arbetet i dalslandsdelen samt 7,0 Mkr för Nordkroken. Samhällsbyggnadsnämnden äskar att VA längs Vänerkusten hanteras vid sidan om angiven VA-ram. Om

så sker kan VA-ramen sänkas från 31,0 Mkr till 11,0 Mkr, detta skulle då täcka saneringsarbeten och vad som krävs i verken.

3.4 Taxor

Samhällsbyggnadsnämnden föreslår att inför år 2015 höja bruksavgiften i VA-taxan med 5 % samt anläggningsavgifterna med 10 %. Att ändring sker av tomtavgift punkt 6.1 c i VA-taxan enligt VA-verkets förslag.

3.5 Föreslagen organisationsförändring

Enligt förslag till organisationsförändring kommer VA- samt renhållningsverket att samordnas till en enhet, Kretslopp och vatten, men en gemensam chef. Trafikingenjörerna hos teknik- och trafik kommer att tillhöra gatuenheten. Nyanläggningsdelen inom gatuenheten bildar en avdelning tillsammans med projekteringen inom teknik och trafik. Den personal som idag arbetar med VA-underhåll inom gatuenheten kommer att tillhöra VA-verkets organisation.

4. Ekonomiska resurser

4.1 Driftbudget

Anvisad budgetram 69 019 Tkr

I **anvisningarna** justerades samhällsbyggnadsnämndens budgetram upp med sammanlagt 3 371 Tkr. Ettårsanslaget från 2014 om 1 500 Tkr för rivning av Huvudnässkolan togs bort. Budgeten för fastighetsunderhåll utökades med 5 000 Tkr, vilket fördelades ut till de förhållande nämnderna. Den höjda internräntan gav 3 570 Tkr. Inflationskompensationen motsvarade 726 Tkr. För ökat fastighetsunderhåll fick nämnden 575 Tkr.

Samhällsbyggnadsnämndens förslag:

Samhällsbyggnadsnämnden begär 7 500 Tkr i ett tillfälligt anslag under 2015 för att åtgärda brister på Dalbobron och Gropebron. För att finansiera näringspolitiska investeringar begärs en ramökning om 500 Tkr. Det avser kapitalkostnader som följer av projektet Kv Astern (f.d. Teliområdet) samt gågatan. Anslaget till bostadsanpassningsbidrag behöver utökas med 1 000 Tkr. Sammanlagt begär samhällsbyggnadsnämnden 9 000 Tkr i utökad budget 2015.

Samhällsbyggnadsnämnden föreslår följande justeringar av VA-taxan:

- Bruksavgiften höjs med 5 %.
- Anläggningsavgiften höjs med 10 %.
- Ändring sker av tomtavgift punkt 6.1 enligt VA-verkets förslag.

Nämnden föreslår också justeringar av VA-taxan från 2016 och 2017.

Samhällsbyggnadsnämnden

Budgetberedningen föreslår att samhällsbyggnadsnämnden får 3 000 Tkr som ett tillfälligt anslag under 2015 till underhåll av broar. Anslaget för bostadsanpassning utökas med 500 Tkr. För hanteringen av tillgänglighetsdatabasen tillförs 50 Tkr. Lönerrevisionen genererar en ökning med 1 567 Tkr. Justerat fastighetsunderhåll minskar ramen med 180 Tkr. Från barn- och utbildningsnämnden överförs 255 Tkr för drift av Ursand, Gardesanda, Nordkroken, Sikhall, Hälsans stig och Dalslandsleden.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer samhällsbyggnadsnämndens budgetram 2015 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag med följande justering:

Samhällsbyggnadsnämnden tillförs ytterligare 500 Tkr till bostadsanpassningsbidrag.

Därmed fastställs samhällsbyggnadsnämndens budgetram 2015 till 74 711 Tkr.

Kommunfullmäktige beslutar fastställa samhällsbyggnadsnämndens förslag till justeringar av VA-taxan:

- Brukningsavgiften höjs med 5 %.
- Anläggningsavgiften höjs med 10 %.
- Ändring sker av tomtteavgift punkt 6.1 enligt VA-verkets förslag

Resultaträkning, Mkr

Skattefinansierad verksamhet

Resultaträkning Mkr	Bokslut 2013	Budget 2014	Budget 2015
Summa intäkter	282,2	311,5	328,7
Personalkostnader	92,8	102,7	105,8
Omkostnader	166,9	185,3	197,9
Ränta	31,4	30,9	40,1
Avskrivning	57,8	58,5	59,7
Summa kostnader	348,9	377,4	403,4
Nettokostnader	66,7	65,9	74,7

Taxefinansierad verksamhet Renhållningsverk

Resultaträkning Mkr	Bokslut 2013	Budget 2014	Budget 2015
Summa intäkter	26,6	27,5	28,1
Personalkostnader	7,8	7,6	7,7
Omkostnader	17,5	18,4	18,9
Ränta	0,2	0,2	0,2
Avskrivning	0,8	1,3	1,3
Summa kostnader	26,3	27,5	28,1
Nettokostnader	-0,3	0,0	0,0

Taxefinansierad verksamhet VA-verk

Resultaträkning Mkr	Bokslut 2013	Budget 2014	Budget 2015
Summa intäkter	44,5	43,9	44,8
Personalkostnader	9,2	10,1	10,3
Omkostnader	24,1	19,6	20,0
Ränta	5,2	4,4	4,5
Avskrivning	8,4	9,8	10,0
Summa kostnader	46,9	43,9	44,8
Nettokostnader	2,4	0,0	0,0

Budget per anslagsbindningsnivå, Mkr

Anslagsbindning Mkr	Intäkt 2015	Kostnad 2015	Netto 2015
Nämnd/administration	0,2	5,6	5,4
Gator&vägar/park/teknik&trafik	53,2	109,3	56,1
Fastighetsenhet	171,6	183,3	11,7
Städ-, kost- o serviceenhet	103,7	105,2	1,5
S:a skattefinansierad verks.	328,7	403,4	74,7
Renhållningsverk	37,2	37,2	0,0
VA-verksamhet	44,8	44,8	0,0
S:a taxefinansierad verks.	82,0	82,0	0,0
Summa	410,7	485,4	74,7

4.2 Investeringsbudget

Samhällsbyggnadsnämnden planerar att investera 15 Mkr per år i gator och vägar. Kapitalkostnaderna finansieras inom driframen.

Kostnader för gatu-/parkanläggningar inom *exploateringsområden* hanteras på samma sätt som inom investeringsområden. Det uppstår kapitalkostnader och avskrivningstiden är 33 år. Kommunen är ägare av dessa gator. När fastigheter inom exploateringsområdet säljs blir detta en driftintäkt. Dessa kostnader/intäkter matchar inte varandra. Kostnaden finns under en tid av 33 år. Intäkten av fastighetsförsäljningen inkommer vanligtvis under några få år eller kanske med ojämn periodicitet. Rådande redovisningsprinciper gör att försäljningsintäkten inte kan periodiseras över tiden.

När det gäller fastighetsinvesteringar ska budgeten numera revideras i samband med bokslut. Då samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för samtliga fastighetsinvesteringar, men det är nämnderna som begärt investeringsutrymme, måste det finnas anvisningar om hur denna del av den nya processen ska hanteras.

Investerings- eller exploateringsprojekt med stor omslutning ökar kapitalkostnaderna. Får inte samhällsbyggnadsnämnden täckning för dessa påverkas driftkostnaderna på ett markant sätt.

Generellt är det många gånger svårt att precisera när i tid en byggnation eller exploatering kan komma till stånd, beroende på svårigheten att sätta om när eventuella legala hinder är undanröjda.

Sammanfattning, se investeringsbudgeten i *Del III*.

Socialnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

Socialförvaltningen är indelad i fyra avdelningar och leds av en förvaltningschef samt fyra avdelningschefer. Till stöd finns en administrativ avdelning samt en medicinskt ansvarig sjuksköterska. Nämnden har utöver traditionell socialtjänst även uppgifter inom kommunens invandrar- och integrationsfrågor.

Vård och omsorg ansvarar för att ge äldre och andra i behov av stöd, vård och omsorg, en god omvårdnad och hälso- och sjukvård. I ansvaret ingår också förebyggande verksamhet och stöd till anhöriga. Varje människa ska få möjlighet att leva och verka i sin invanda miljö under så normala levnadsomständigheter som möjligt. Insatser är individuellt utformade och ges i den enskildes hem, i dagverksamhet samt i särskilt boende.

Individ- och familjeomsorgen ansvarar både för förebyggande verksamhet och individuellt inriktat utrednings- och behandlingsarbete. Till verksamheten hör även vissa familjerättsliga uppgifter, samordningsansvar för det drogforebyggande arbetet och utskänkningstillstånd.

Omsorg om funktionshindrade ansvarar för insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Insatser ges utifrån individuella behov, där brukaren har ett stort inflytande över insatsens utformning. Avdelningen ansvarar även för stöd enligt socialtjänstlagen (SoL) till psykiskt funktionshindrade samt färdtjänst och riks-färdtjänst.

Arbetsmarknadsavdelningens insatser syftar till att ge personer som inte kommit in på eller som förlorat kontakten med arbetsmarknaden meningsfullt arbete, praktik eller utbildning samt erbjuda stöd som ger möjlighet till inträde på arbetsmarknaden.

Även personer med en svag ställning på arbetsmarknaden t.ex. långvarigt arbetslösa, personer med funktions- eller arbetshinder av olika slag och personer med behov av skyddade anställningar utgör målgrupp för arbetsmarknadsavdelningen. Insatserna är ett komplement till den statliga arbetsmarknadspolitiken.

Nyckeltal/jämförelsetal

	Bokslut	Budget	Budget
	2013	2014	2015
Äldreboende, platser	501	492	492
Korttidsplatser *1)	40	40	40
Betalningsdagar utskrivningsklara	406	340	340
Hemvård, timmar	236 111	243 000	243 000
Antal besök biståndbed. dagv.	9 137	9 140	9 140
SoL + Torpa Träffpunkt			
Antal beslut boende LSS/psyk. *2)	169	169	161
Antal tillgäng. bost. egen regi *3)	149	159	149
Köpta externa platser *4)	7	5	5
Icke verkställda beslut	13	5	7
Antal beslut personlig ass. FK	56	56	56
Antal beslut daglig verks. LSS	125	125	135
Personer m. beslut boendestöd *2)	86	86	96
Vård dygn HVB, barn/ungdom	1 895	2 500	2 700
Vård dygn HVB, vuxna	1 943	2 500	2 500
Vård dygn familjehem	18 644	19 500	20 000
Ekonomiskt bist., Mkr netto	34,3	39,9	39,9
Antal hushåll ek. bistånd	837	820	810
OSA, lönebidrag m.fl. anställn. på	86	104	67
Övriga deltagare, uppdrag AMA	902	785	710

Kommentar:

*1) Korttidsplatser: 3,5 platser disponeras av Trollhättans Stad.

*2) 2015 görs 10 boendebeslut SoL om till boendestöd, +2 nya

*3) 2014 tillkommer 10 pl genom Ankarg och Mörtvägen. 2015 avvecklas Kastanjevägen inom socialpsykiatri, se ovan under *2

*4) Två av de nya platserna 2014 tas upp av tidigare köpta pl.

2. Förväntade resultat

Nedan följer de av kommunfullmäktige fastställda inriktningsmålen, sorterade efter område. Nämnden redovisar sina förväntade resultat som ska bidra till att inriktningsmålen uppnås.

2.1 Område: Invånare

- Fler invånare upplever livskvalitet, välbefinnande och trygghet
- Fler invånare ska bli delaktiga i utbudet av kultur, idrott, rekreation och föreningsliv
- Fler invånare ska vara nöjda med kommunens service och hur behov och förväntningar tillgodoses
- Fler invånare anser att kommunen har en öppen dialog med invånare, företag och föreningar

Förväntade resultat:

- Minskad överkonsumtion av läkemedel
- Ökad gemenskap
- Ökat inflytande och delaktighet i erbjudande och insatser
- Öka den enskildes trygghet i insatsen
- Minskad våld i nära relationer
- Ökad tillgänglighet
- Förbättrad livssituation för anhöriga
- Höjd genomsnittlig debutålder för alkoholanvändning
- Förebyggande synsätt ska genomsyra all verksamhet
- Andel som når egen försörjning ökar
- Ökat arbete med mångfaldsperspektiv
- Ökad och förbättrad dialog med invånare och brukare

2.2 Område: Samhällsutveckling

- Kommunens attraktionskraft ska öka inom näringsliv, regional- och statlig förvaltning, utbildning, kultur och turism
- Fler attraktiva och energieffektiva boenden i hela kommunen
- Fler mötesplatser som är till för alla i hela kommunen
- Det ska vara enklare för företag att etablera sig och verka i kommunen

Förväntade resultat:

- Skapa värdiga boenden för olika målgrupper
- Ökad möjlighet till boendekarriär
- Förbättra spridning av befintlig information
- Skapa fler mötesplatser i samverkan med frivilligorganisationer och näringsliv

2.3 Område: Ekonomi

- Nämnderna ska hantera beslutade budgetmedel rationellt och effektivt, så att de gör mesta möjliga nytta för kommuninvånarna utifrån de uppgifter som kommunfullmäktige delegerat till dem
- Kommunens tillgångar och skulder ska förvaltas på ett betryggande och effektivt sätt
- Vänersborgs kommun ska i alla sammanhang ha en välskött ekonomi. All verksamhet ska bedrivas i en anda av god ekonomisk hushållning och i enlighet med kommunfullmäktiges beslut om finansiella mål och ramar

Förväntade resultat:

- God ekonomisk hushållning
- Genomförd resursfördelningsmodell
- Genomförd översyn av hyreskostnader/avtal
- Sänkta kostnader för sjukskrivning

2.4 Område: Verksamhetsutveckling

- Medarbetarnas delaktighet, innovationskraft och kompetens ska stödjas och utvecklas
- Verksamheten ska i ökad grad utformas så att den inkluderar alla

Förväntade resultat:

- Utveckla en systematisk förslagsverksamhet
- Verka för minskad oönskad personalomsättning

2.5 Område: Medarbetare

- Vänersborgs kommun upplevs i högre grad som en attraktiv arbetsgivare

Förväntat resultat:

- Ha en god arbetsmiljö

3. Verksamhetsförändring/ Ramanpassning

3.1 Förvaltningsövergripande

Socialtjänstens verksamhet styrs till största del av lagstiftning. De faktorer som utöver lagar mest påverkar behovet av resurser är befolkningsutveckling, arbetsmarknad, avtal och överenskommelser med andra myndigheter.

Utöver lagstiftning har regering och SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) under senare år tecknat en rad överenskommelser som med morot och piska ska få kommunerna att utveckla verksamheterna. I första hand gäller detta äldreomsorg och socialpsykiatri, men också andra områden berörs.

Dessa morötter i form av statsbidrag fordrar insatser, och kostnaderna täcks initialt av bidragen. På längre sikt förutsätts nya arbetsmetoder och rapporteringar implementeras i ordinarie verksamhet utan bidrag.

Socialstyrelsen har genom föreskrifter, råd och anvisningar i ökad utsträckning också sökt styra insatser i viss riktning, till vissa metoder och bemaning. En mycket utökad rapporteringsskyldighet inom alla områden kräver ökade personalinsatser. Ledningssystem för kvalitetsarbete kommer att implementeras under 2014 utifrån Socialstyrelsens föreskrifter.

Inom sjukvårdens område medför kortare vårdtider på sjukhus, att den kommunala hemvården möter nya patientkategorier med stora vårdbehov. En rad avtal har tecknats med regionen på olika nivåer om samverkan, för att patienter inte ska uppleva vårdgivargränser. Ekonomiska förutsättningar för respektive huvudman sätter ändå gränser för hur samarbetet kan genomföras i praktiken.

Den tekniska utvecklingen, främst inom IT-området, ställer krav på investeringar i datorer och programvaror för lagstadgad dokumentation av vård- och behandlingsinsatser, men också personalrapportering. En utökad del av arbetstiden för flertalet personalkategorier ägnas åt registreringsarbete.

Den höga arbetslösheten inom kommunen har under fem års tid medfört ständigt ökande kostnader för ekonomiskt bistånd. Vänersborg betalar ut mer försörjningsstöd än andra jämförbara kommuner. Det återverkar också på behovet av statliga och kommunala arbetsmarknadsinsatser. Under 2012 bröts trenden med ökade försörjningsstödskostnader, inte i första hand genom lägre arbetslöshet utan genom arbetsmarknadsinsatser bl.a. genom AMA samt striktare bedömning av behov av ekonomiskt bistånd. I kölvattnet av ekonomiskt kärva villkor för många familjer har också behovet av missbruksrelaterad institutionsvård både för vuxna samt barn och ungdomar ökat, dock från en låg nivå.

För att använda resurserna så effektivt som möjligt arbetar förvaltningen bl.a. med resursfördelningsmodeller. Det har införts inom områden såsom boende LSS och planeras att införas också inom andra verksamheter.

Många lokalfrågor pockar också på snara lösningar. I boendepLANEN har socialnämnden lagt förslag till om- och tillbyggnader samt nya objekt för att leva upp till socialtjänstlagens och arbetsmiljölagsstiftningens krav. Därutöver finns akuta behov av boende för ensamkommande flyktingbarn efter det högst tillfälliga boendet på Gläntan. Utökade och ändamålsenliga kontorslokaler för individ- och familjeomsorgen är också av akut karaktär.

Inom ramen för Samverkan Vänersborg har socialnämnden tillsammans med barn- och utbildningsnämnden m.fl. startat "Områdesutveckling Torpa". Områdesutvecklingen är ett strukturerat arbete i syfte att förbättra skolresultat och öka invånarnas aktiva deltagande i samhällslivet. Projektet har väckt intresse utanför kommungränsen.

3.1.1 Ekonomiska förutsättningar

Socialförvaltningen har presenterat resursbehov 2015-2019 för kommunstyrelsens budgetberedning.

Budget 2015 är lagd inom föreslagen ram och de beräkningar som är gjorda utgår från lag och författningskrav, avtal med andra huvudmän, lokala politiska mål och demografiska förändringar.

För 2016 till 2019 tillkommer ytterligare behov framförallt kopplade till om- och tillbyggnad av särskilda boenden inom äldreomsorgen samt nybyggnation av gruppbostäder inom LSS.

Utöver föreslagen budgetram 2015 finns osäkra poster i befintlig verksamhet, ca 8,5 Mkr. Osäkerheter finns inom personlig assistans och hemvård, där volymutvecklingen är svår att prognostisera och opåverkbar. Detta gäller även kostavgifterna inom LSS, där en rättslig process pågår om socialnämndens princip för avgiftsuttag prövas. Osäkerheter finns inom köpta platser inom LSS och HVB (hem för vård eller boende) vuxna samt delegerad HSL (hälso- och sjukvårdslagen). Nya avskrivningsregler för fastigheter kan medföra ökade hyreskostnader genom blockhyresavtalen under 2014. Denna kostnadsökning kan medföra osäkerhet i budget även under 2015 och framöver.

Enligt kommunstyrelsens rambeslut 2014-03-12 justerades socialnämndens budgetram upp med sammanlagt 11,2 Mkr, varav 5,0 Mkr ramhöjning, 0,7 Mkr för fastighetsunderhåll, 1,5 Mkr för höjd internränta samt inflationskompensation 4,0 Mkr motsvarande 2,4 %.

Ramtillskottet har fördelats till de verksamheter där behov finns samtidigt som prioriteringar och omfördelningar inom ram har skett. Detta beskrivs mer ingående under respektive verksamhetsavdelning i följande stycke.

Utöver fördelning av ramtillskott och omfördelningar inom ram föreslås att socialnämnden ges i uppdrag att under 2014 påbörja projektering av ombyggnation av Gläntans äldreboende.

För att klara det ökade behovet av sysselsättning för personer med funktionsnedsättning är det en förutsättning att kommunala arbetsmarknadsåtgärder särskilt riktas mot målgruppen. Stöd till uppstart av socialt företagande är ett exempel på sådan verksamhet. I och med att ungdomsarbetslösheten är fortsatt hög är det också en förutsättning att kommunala arbetsmarknadsåtgärder riktas mot ungdomar. Från 1 januari 2015 träder ny lagstiftning i kraft där kommunens ansvar för ungdomar utanför gymnasieskolan ökar.

Härutöver följs volymutveckling inom delegerad HSL, köpta platser LSS, HVB-placeringar samt personlig assistans.

3.2 Vård och omsorg

Enligt befolkningsprognosen ökar antalet äldre över 80 år med ca 20 personer/år under den kommande femårsperioden. Åldersgruppen över 90 år, som är den mest vårdbehövande, ökar med 8-10 personer/år. Prognosen visar att den stora ökningen av antalet äldre tros bli runt 2030.

En åldrande befolkning behöver mer vård och omsorg. Den stora utmaningen är att strategiskt pla-

nera för fler människors behov av insatser och bedöma vilka insatser enskilda önskar och behöver. Ökat omsorgsbehov ställer krav på insatser i ordnärt hem såväl som i särskilt boende. Förändringar i andra huvudmäns strukturer samt eventuella lagförändringar leder till att kommunen ger mer omsorg till och vårdar personer med större omvårdnadsbehov jämfört med tidigare. Detta ställer krav på högre kompetens hos medarbetarna och ökat behov av samarbete och samplanering mellan de olika funktionerna.

De kvalitetsregister som under åren arbetats fram nationellt för att säkerställa en god vård och omsorg om de mest sköra äldre, ger avdelningen en god struktur kring arbetet. Samtidigt kräver detta mer administration och fler möten.

Troligen kommer fler att bo kvar längre i det egna boendet innan behov av särskilt boende uppstår. Socialnämndens mål är också tydliga vad gäller möjligheten till kvarboende. Hemsjukvården prognosticerar för 2014 ett underskott om 1,8 Mkr och denna obalans bedöms fortsätta även under 2015. Underskottet är att härleda till delegerad tid och kommer under året hanteras genom en översyn av det metodiska arbetet.

Antalet vårdtagare i hemvården har varit relativt konstant de senaste tre åren, dock har antalet timmar ökat med 5-7 % årligen, vilket medför högre kostnader. I takt med att antalet äldre blir fler ökar också behovet av anhörigstöd och insatser inom dagverksamhet. Den målgrupp som behöver mest sammanhållen och individanpassad omsorg inom dagverksamheten är personer med demenssjukdom. Detta kräver stor flexibilitet i dagverksamhetens planering, vilket kan komma att kräva mer resurser framöver.

Ett av avdelningens stora uppdrag är att fortsätta satsningen på det förebyggande arbetet och detta i samarbete med frivilliga krafter.

Personer som flyttar in i särskilda boenden är skörare och i behov av mer omfattande vård och omsorg än tidigare. Detta medför behov av högre personaltäthet, vilket inte ryms inom nuvarande budgetram. Verksamheten klarar väl av att verkställa beslut om särskilt boende inom de lagstadgade tre månaderna. Tiden från beslut till verkställighet kommer under 2014 med stor sannolikhet att öka som en följd av minskningen med 29 platser genom Gläntans nedläggning. Reviderad boendepan beskriver behovet av att under 2016 respektive 2018 ha ombyggda boenden i drift. Utökad driftskostnad för 2016 uppgår till cirka 12,4 Mkr baserat på helår. Av dessa härleds 7,2 Mkr till ökade personalkostnader och 5,2 Mkr till ökad hyra baserad

på Vänersborgsbostädernas (ABVB's) beräknade investeringskostnad. Behovet av ramtillskott fördelas med halva beloppet 2016 respektive 2017. Förvaltningen behöver inför hösten 2014 få besked för att kunna ge ABVB uppdraget att påbörja projektering avseende ombyggnation av Gläntan. Om driftstart ska kunna ske hösten 2016 krävs det att projekteringen startar hösten 2014. Kommande ombyggnation med start hösten 2018 kräver ramtillskott för 2018 och 2019 (total kostnad 25-30 Mkr).

När det gäller framtida boendeplanering behöver prognos för kommande boendebehov utföras med tätare intervall. Beslut angående vilken nivå avseende väntetid som är acceptabel i Vänersborg behöver också fattas.

Socialstyrelsen publicerade 2010 nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom. Den förändring som gjorts i föreskrifter och allmänna råd om ansvaret för personer med demenssjukdom och bemanning i särskilda boenden träder i kraft 31 mars 2015. Förändringen ska medverka till att synliggöra individens behov och se till att personerna får dessa tillgodosedda. Bestämmelserna omfattar allmänna råd och bindande föreskrifter för biståndshandläggning, uppföljning av beviljade insatser samt personalbemanning. För att leva upp till ställda krav ses personaltätheten i särskilda boenden samt biståndsenhetens arbetsätt över. En höjning av personaltätheten kan komma att krävas motsvarande en kostnadsökning på 3-6 Mkr. Socialstyrelsen arbetar även fram föreskrifter för personer i särskilt boende med inriktning somatik.

Från november 2012 har en ny bestämmelse införts i socialtjänstlagen. Det innebär att den som har beviljats/beviljas bistånd i form av särskilt boende ska, som skälig levnadsnivå, få ha sin make/maka/sambo som medboende, om detta efter utredning bedöms skäligt. Avdelningen har sett över rutiner kring denna bestämmelse samt hur kontraktsskrivning kan ske för den som bor som medboende och inte har egna omsorgs- och vårdbehov.

Bestämmelsen i socialtjänstförordningen kvarstår att där båda, makar/sambor eller registrerade partners, är i behov av särskilt boende, har de rätt att beredas plats i samma boende om de begär det. Med samma boende menas samma rum, lägenhet eller särskilt boende. Lag om parboende kan komma att ställa krav på bättre anpassade lägenheter och personalbemanning.

Upphandling avseende larmmottagare samt trygghetslarm har genomförts. Under 2014 implementeras digital larmmottagning/trygghetslarm. Detta innebär en förändring för medarbetarna på larmmottagningen samt en ökad kostnad om 0,9 Mkr, vilket

hanteras inom ram. Införandet av ny teknik, såsom digitala larm och lås, medför ökade kostnader dels under införandefasen och dels i form av underhåll och uppdateringar.

3.3 Omsorg om funktionshindrade

Antalet personer som får insatser enligt LSS ökade under 2013 med 5 %, vilket var en större ökning än de senaste åren. Den enskilda insats som ökat mest är bostad för vuxna. Efterfrågan av bostäder beräknas vara fortsatt stor under de närmsta åren. En fortsatt utbyggnad av bostäder, i enlighet med förvaltningens boendeplan, är nödvändig för att kunna verkställa fattade beslut inom rimlig tid.

Under 2014 tas två nya verksamheter i drift, Mörtvägens gruppboende i Vargön och gruppboendet Ankargatan 4 som nystartar efter ombyggnation. Driftstart för båda dessa bostäder sker hösten 2014 och medför ett tillskott på nio lägenheter. Den ombyggda gruppboendet Ankargatan 2 är klar för inflyttning i maj 2014 och utökas med en lägenhet. För drift av Ankargatan 4 har fullmäktige i MRP 2014 anslagit 5,5 Mkr. Driftsbudget för Mörtvägen är beräknad till 5,0 Mkr varav 3,0 Mkr omfördelas från annan verksamhet och 2,0 Mkr fördelas från anslagna medel för 2015.

Driftsbudgeten för Ankargatan 4 utökas med 1,0 Mkr för utökning från fyra till fem lägenheter. Resterande 2,0 Mkr som socialnämnden fått som ramhöjning föreslås användas till att minska befintliga obalanser för köpta boendeplatser inom LSS och SoL samt volymökning inom daglig verksamhet LSS.

På uppdrag av respektive nämnds presidie i Vänersborg och Trollhättan utreds behov och förutsättningar för ett gemensamt boende riktat till personer med speciella behov. Ett förslag till ett sådant boende är utarbetat, men ännu inte antaget. Skulle beslut fattas om ett gemensamt boende behövs driftsmedel avsättas i samband med MRP 2016.

Den dagliga verksamheten har under de senaste åren utvecklats genom att fler personer får externa platser hos olika arbetsgivare. Ett samarbete med Samordningsförbundet, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har genererat att ett flertal personer genomgår utbildning och praktik för eventuell anställning.

Utvecklingen inom socialt företagande har varit gynnsam och förhoppningsvis kan fler personer få sysselsättning inom denna driftsform. Under 2014 kommer ytterligare 10-12 personer att beredas plats inom daglig verksamhet. Denna volymökning är betydligt större än under de närmast föregående åren. Anledningen är de stora avgångskullarna

från gymnasiesärskolan under åren 2014-2016. För att kunna ge dessa ungdomar rätt förutsättningar till en framtida sysselsättning måste arbetet med att skapa möjligheter till sysselsättning på den reguljära arbetsmarknaden fortsätta. Detta sker genom ett utökat samarbete med arbetsgivare, Arbetsförmedling och kommunens arbetsmarknadsavdelning.

Den dagliga verksamheten behöver utökas med fler arbetskonsulenter som har till uppgift att stödja både personer som prövar för arbete och arbetsgivare som tar emot personer för arbetsträning.

Inom socialpsykiatrien pågår ständiga förändringar. Verksamheterna är i hög grad beroende av vad som händer inom andra huvudmäns verksamhetsområden. NU-sjukvården har under senare år avvecklat slutenplatser på NÅL samtidigt som de har lagt ner sina externa behandlingshem. Dessa förändringar har utgått från forskningen som pekat på att resultaten och återhämtningen hos personer med psykiska funktionsnedsättningar blir bättre om stöd sätts in i personernas normala miljöer.

Regeringen och SKL har genom den s.k. PRIO överenskommelsen under åren 2013-2016 avsatt prestationsbaserade medel som syftar till att kommun och region genom samverkan ska utveckla stöd och insatser till personer med psykisk funktionsnedsättning. Fram till 2016 finansieras satsningarna genom beviljade statsbidrag. Efter 2016 kommer det att krävas ökade kommunala satsningar för en fortsatt utveckling.

3.4 Individ- och familjeomsorg

Kostnaderna för ekonomiskt bistånd har fortsatt att sakta sjunka, men de närmaste åren är svårprognostiserade. Arbetslösheten är fortsatt relativt hög. Prognoserna de närmaste åren ser ut som att arbetslösheten ligger kvar på ungefär samma nivå. Vilka konsekvenser kommunens nya anläggningsboende för asylsökande kommer att få på försörjningsstöds-kostnaderna är ännu svåra att beräkna. Det är stora svårigheter för de flyktingar som får permanent uppehållstillstånd att komma iväg från anläggningsboendet, då det saknas tillgång till lägenheter i hela landet.

Flyktingmottagandet har ökat de två senaste åren ganska markant och ökningen bedöms fortsätta de närmaste åren. Utökat och intensifierat samarbete med arbetsmarknadsavdelningen, arbetsförmedling och försäkringskassa är viktiga insatser i arbetet med att få ned kostnaderna för försörjningsstöd.

Arbetet med hemmaplanslösningar och evidensbaserade metoder pågår kontinuerligt för att möta olika behov kring barn/unga. Verksamhetsbehoven

kan sammanfattas genom barnets bästa, kompetens och evidensbaserat arbete, samverkan/samarbete. Alla dessa behov handlar om tid, d.v.s. mer tid för samtal med barn, mer tid för utbildning för att utföra ett kvalitativt arbete, och mer tid för samverkan.

Trots idogt arbete på hemmaplan far vissa barn och ungdomar så illa att det inte finns någon annan lösning än placering på HVB eller familjehem. När denna insats beslutas är det ytterst viktigt att det sker en kontinuerlig och gedigen uppföljning av barnets/ungdomens utveckling. Kostnaderna för detta är svårprognostiserade.

En utredning pågår tillsammans med regionen för ett eventuellt övertagande av ungdomsmottagningen i kommunal regi från och med 1 januari 2015. Detta kan innebära ökade kostnader för kommunen.

Inom sektionen för missbruksstöd har det genomförts en översyn av befintliga verksamheter på hemmaplan. Utgångspunkten i översynen har varit att hitta evidensbaserade metoder för att arbeta mer behandlingsinriktat på hemmaplan, i syfte att få ned antalet placeringar på HVB. Under 2013 har vi sett en viss nedgång av antalet vård dygn, men inte i omfattningen som gör att kostnaderna täcks inom budget.

Kostnaderna för HVB för vuxna ryms troligen ej inom ram. Budgeten för HVB för vuxna minskades för ett antal år sedan. Den minskning som då gjordes är i dag jämförbar med befarat underskott.

Utveckling och start av boenden, enligt boendeplanen, bedöms som en viktig fråga om det ska vara möjligt att genomföra behandlingsinsatser fullt ut på hemmaplan och på så sätt få en budget i balans.

3.5 Arbetsmarknadsavdelningen

Enligt arbetsförmedlingens prognos kommer antalet inträden på arbetsmarknaden att öka. Detta bidrar sannolikt till en stigande arbetslöshet. Ungdomsarbetslösheten i Vänersborg är bland de högsta i länet och riket. En grundläggande orsak är att många ungdomar har låg utbildningsnivå med grundskola som högsta slutförda utbildning. Andel ungdomar med psykisk ohälsa utgör en hög andel, vilket också kan vara en bidragande orsak.

Den stora utmaningen ligger i arbetet med att öka antalet ungdomar som fullgör sin utbildning och får ett slutbetyg från gymnasiet. Särskilda insatser behövs för dem som lämnar gymnasiet utan att slutföra sin utbildning och för dem som är långtidsarbetslösa och står långt från arbetsmarknaden.

Kommunerna har ett informationsansvar för unga som inte har fyllt 20 år. I utredningen Ungdomar utför gymnasieskolan – ett förtydligt ansvar för stat och kommun (SOU 2013:13) föreslås att kommunernas ansvar ska ändras från informationsansvar till aktivitetsansvar. Utredningens förslag föreslås träda i kraft den 1/1 2015 och kan komma att kräva förstärkning av personella resurser.

Behovet av språkträningsplatser för personer som avslutat SFI-undervisningen och står till arbetsmarknadens föfogande förväntas öka. Detta kommer att ställa höga krav på anpassning av de praktiska verksamheterna inom arbetsmarknadsavdelningen och fördelningen av de personella resurserna inom enheten Jobbtorg.

Under senare år har två sociala företag startat, ett via omsorg om funktionshindrade och ett via arbetsmarknadsavdelningens projekt Yrkesklivet. Utvärdering av projekt Yrkesklivet visade på mycket goda resultat. Ett önskemål är att under 2015 få förutsättningar till att implementera denna modell i de praktiska verksamheterna.

För personer med någon form av funktionsnedsättning och som står långt ifrån arbetsmarknaden, kan medverkan i sociala företag vara en väg till egen försörjning.

För att klara det ökade behovet av sysselsättning för personer med funktionsnedsättning är det en förutsättning att kommunala arbetsmarknadsåtgärder särskilt riktas mot målgruppen. Stöd till uppstart av socialt företagande är ett exempel på sådan verksamhet.

3.6 Verksamhetsförändring/ramanpassning 2016-2019

I MRP 2016 har socialnämnden behov av ramtillskott för ökad driftskostnad med 5,5 Mkr för ny gruppbostad LSS samt 6,2 Mkr (halvårsdrift) i ramtillskott för ökad driftskostnad för om- och tillbyggnad av Gläntan. I MRP 2017 finns behov av ramtillskott för resterande 6,2 Mkr. I MRP 2018 redovisas behov av ramtillskott för ökad driftskostnad med 5,5 Mkr för ny gruppbostad LSS samt 12,5-15,0 Mkr (halvårsdrift) för ökad driftskostnad för om- och tillbyggt särskilt boende inom äldreomsorgen. I MRP 2019 redovisas behov av ramtillskott för resterande 12,5-15,0 Mkr.

4. Ekonomiska resurser

4.1 Driftbudget

Anvisad budgetram 775 566 Tkr

I **anvisningarna** justerades socialnämndens budgetram upp med sammanlagt 11 118 Tkr. Nämnden fick en ramökning med 5 000 Tkr. Den höjda internräntan gav 1 463 Tkr. Inflationskompensationen motsvarade 3 962 Tkr. För ökat fastighetsunderhåll fick nämnden 693 Tkr.

Socialnämndens förslag:

Socialnämndens budgetförslag ligger inom ram. Socialnämnden föreslår att nämnden ges i uppdrag att under 2014 påbörja projektering av ombyggnation av Gläntans äldreboende.

Budgetberedningen föreslår att socialnämnden tillförs 1 000 Tkr till yrkeslivet inom arbetsmarknadsavdelningen. Lönerrevisionen genererar en ökning med 21 143 Tkr. Justerat fastighetsunderhåll minskar ramen med 217 Tkr.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer socialnämndens budgetram 2015 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag till 797 492 Tkr.

Kommunfullmäktige ställer sig positiv till ombyggnad av äldreboendet Gläntan, men konstaterar samtidigt att några löften om tillskott i budget 2016 inte kan lämnas.

Resultaträkning, Mkr

Resultaträkning Mkr	Bokslut 2013	Budget 2014	Budget 2015
Summa intäkter	300,1	227,7	227,7
Personalkostnader	666,9	616,9	646,7
Omkostnader	387,4	370,6	373,7
Ränta	0,6	0,9	1,1
Avskrivning	4,4	3,7	3,7
Summa kostnader	1 059,3	992,1	1 025,2
Nettokostnader	759,2	764,4	797,5

Budget per anslagsbindningsnivå, Mkr

Anslagsbindning Mkr	Intäkt 2015	Kostnad 2015	Netto 2015
Nämnd/administration	0,2	27,8	27,6
Vård och omsorg	151,4	575,6	424,2
Individ- och familjeomsorg	8,1	131,4	123,3
Omsorg om funktionshindrade	48,1	257,2	209,1
Arbetsmarknadsavdelningen	19,9	33,2	13,3
Summa	227,7	1 025,2	797,5

4.2 Investeringsbudget

Nytt i förslag till MRP 2015-2019 är att nämnderna har investeringsramar att förhålla sig till, 9,0 Mkr/år för fastighetsinvesteringar och 5,0 Mkr/år för övriga investeringar.

Ökade driftskostnader genererade av löpande återinvesteringar i IT, möbler, hjälpmedel m.m. ryms inom befintlig ram. De år som nya boenden byggs, byggs till- och/eller om kommer behov av ramtillskott för ökade driftskostnader att tas upp i respektive års MRP.

Fastighetsinvesteringar

Enligt budgetanvisningarna ska behov av fastighetsinvesteringar tas upp av berörd (förhyrande) nämnd.

För vart och ett av åren 2015, 2016 och 2018 överskrids investeringsramen. Senaste kostnadsberäkningarna visar att om- och tillbyggnation av LSS-boende uppgår till 8,0 Mkr och nybyggnation till 10,0 Mkr.

I MRP 2016 och MRP 2018 redovisas behov av ramtillskott för ökade driftskostnader med 5,5 Mkr för nya gruppboendestäder LSS. Nybyggnation av gruppboendestad LSS 2016 behövs för att tillgodose de behov som är kända idag (icke verkställda beslut). Nybyggnation av gruppboendestad LSS 2018 behövs för att möta väntade volymökningar och efterfrågan på denna typ av boende inom LSS. Om- och tillbyggnationer 2015 och 2016 är för att uppfylla de krav som ställs på fullvärdiga boenden inom LSS. Utöver detta så redovisas i kommande års MRP behov av om- och tillbyggnationer av särskilda boenden inom äldreomsorgen. Dessa sker genom ABVB och investeringsbeloppet beräknas uppgå till 80 Mkr för vardera ett av objekten.

Inventarier

Socialnämnden redovisar behov av ny- och återinvesteringar av datorer, möbler, hjälpmedel m.m. Åren 2016 och 2018 överskrids investeringsramen som en följd av planerade om- och tillbyggnationer av särskilda boenden inom äldreomsorgen. Ökade driftskostnader kommer att tas upp i respektive års MRP.

Sammanfattning, se investeringsbudgeten i *Del III*.

Överförmyndarnämnden

1. Verksamhetsbeskrivning

I varje kommun måste det enligt lag finnas en överförmyndare eller en överförmyndarnämnd. I Vänersborgs kommun finns en överförmyndarnämnd.

Överförmyndarnämnden är en kommunal tillsynsmyndighet som utövar tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare. Nämnden ska motverka rättsförluster för de svagaste i samhället, d.v.s. underåriga (barn under 18 år), samt de som på grund av sjukdom, psykisk störning eller liknande har en god man eller förvaltare förordnad för sig.

Till den allra största delen ägnar sig överförmyndarnämnden åt myndighetsutövning. Med det menas beslut och åtgärder från det allmännas sida, vilka är ett uttryck för samhällets rätt att utöva makt över medborgarna.

Det finns en mängd lagar och bestämmelser som styr överförmyndarnämndens verksamhet. De viktigaste bestämmelserna om hur tillsynen ska utövas finns i föräldrabalken. Övriga lagar är bland annat förmynderskapsförordningen, kommunallagen, förvaltningslagen, offentlighets- och sekretesslagen, skadeståndslagen, äktenskapsbalken, sambolagen, ärvdabalken, lag om verkan av avtal som slutits under påverkan av psykisk störning samt lag om god man för ensamkommande barn.

För att staten ska kunna kontrollera att överförmyndarnämnden följer alla dessa bestämmelser har Länsstyrelsen till uppgift att utöva tillsyn över överförmyndarnämndens verksamhet. Likaså kan Justitieombudsmannen och Justitiekanslern granska om överförmyndarnämnden uppfyller de lagstadgade kraven på myndighetsutövningen och därmed också att rättssäkerheten för den enskilde tillgodoses.

Vänersborgs överförmyndarnämnd hade vid årsskiftet 2013-2014 totalt 983 inskrivna ärenden. Av dessa avsåg 625 godmanskap, 105 förvaltarskap samt 253 förmynderskap.

Detta kan jämföras med tidigare årsskiftens totala antal ärenden:

År	2012/13	2011/12	2010/11	2009/10	2008/09	2007/08
Ärenden	766 st	709 st	654 st	595 st	563 st	525 st

2. Förväntade resultat

Nedan följer de av kommunfullmäktige fastställda inriktningsmålen, sorterade efter område. Nämnden redovisar sina förväntade resultat som ska bidra till att inriktningsmålen uppnås.

2.1 Område: Invånare

- Fler invånare upplever livskvalitet, välbefinnande och trygghet
- Fler invånare ska vara nöjda med kommunens service och hur behov och förväntningar tillgodoses

Förväntade resultat:

- Rättssäkerheten och effektiviteten i tillsynsverksamheten ska öka
- Information till och kommunikation med gode män/förvaltare ska förbättras

2.4 Område: Verksamhetsutveckling

- Medarbetarnas delaktighet, innovationskraft och kompetens ska stödjas och utvecklas

Förväntade resultat:

- Sårbarheten i verksamheten ska minska.

3. Omständigheter och omvärldsförändringar som påverkar överförmyndarnämndens budget

3.1 Ökande behov av ställföreträdare

Som i de flesta kommuner ökar antalet äldre kommuninvånare och således även den åldersgrupp, som har störst behov av hjälpinsatser i form av ställföreträdarskap.

Även bland yngre ökar behovet, då allt fler med olika former av funktionsnedsättningar har svårt att klara det allt mer komplicerade samhället. Ofta är det svårt att rekrytera ställföreträdare till dessa ärenden, eftersom det vanligtvis krävs mycket omfattande insatser av ställföreträdaren.

Överförmyndarnämnden

Ställföreträdare i ärenden gällande ensamkommande barn behöver ha specialkunskaper med tanke på regelverket och barnens utsatta läge. Behovet av särskild utbildning för dessa ställföreträdare blev påtagligt under hösten 2013, då asylboendet på Restad Gård startade. Ett ökat behov av gode män i dessa ärenden är förväntat även med anledning av det avtal som kommunen ingått med Migrationsverket om att ta emot ensamkommande barn. För att kunna tillgodose det ökande behovet av kunniga gode män planerades en utbildning för gode män för ensamkommande barn under hösten 2013, och genomfördes i januari-februari 2014.

Den ökande ärendemängden och de allt mer komplicerade ärendena ställer högre krav på såväl överförmyndarnämndens tillgänglighet, som personalstyrka och kompetens.

3.2 Arvoden till gode män, förvaltare och förordnade förmyndare

Ställföreträdare har rätt till ett skäligt arvode för uppdraget och ersättning för de utgifter som varit skäligen påkallade för uppdragets fullgörande. Huvudregeln är att det är huvudmannen som ska betala arvodet. En förutsättning är att huvudmannen har inkomster som överstiger 2,65 gånger basbeloppet eller tillgångar som överstiger två gånger basbeloppet. I annat fall får kommunen stå för arvodet.

Trenden pekar mot ett större antal huvudmän som har tillgångar under 2 gånger prisbasbeloppet och inkomster under 2,65 gånger prisbasbeloppet, vilket gör att fler arvoden till gode män, förvaltare och förordnade förmyndare måste inrymmas i överförmyndarnämndens budget.

2.3 Omvärldsförändringar på grund av nytilkomna lagändringar och ändrade rutiner hos myndigheter och företag m.fl.

Senare års förändrade lagstiftning har påverkat överförmyndarnämndens arbete inom flera områden.

Ändrade rutiner hos myndigheter och företag påverkar den som har svårigheter att hantera sina angelägenheter. Att exempelvis de flesta av bankerna som finns i kommunen inte längre hanterar kontanter, att allt fler angelägenheter kräver att man själv kan agera och att valmöjligheterna blivit fler gör att allt fler får behov av att få hjälp att sköta sina angelägenheter.

Förändringarna innebär att fler arbetsuppgifter tillkommer inom nämndens verksamhetsområde, men förändringarna innebär också ett ökat krav på kompetens inom olika specialområden. Kraven på gode män och förvaltare ökar i det alltmer komplexa samhället.

Det är därför av yttersta vikt för kvaliteten i verksamheten att handläggarna och ställföreträdarna håller sig uppdaterade och får adekvat kompetensförsörjning både vad gäller utbildning och litteratur.

Det finns ett lagförslag som innebär att det kan bli kommunernas skyldighet att utbilda gode män och förvaltare. Det finns även förslag om att utredningsansvaret övergår från Tingsrätten till överförmyndarverksamheten.

På grund av ökade arvodeskostnader, vilka kommunen inte kan påverka, kan inte nämnden påföras någon besparing utan att detta får stora kvalitetsmässiga och lagstridiga konsekvenser.

4. Ekonomiska resurser

Anvisad budgetram 3 245 Tkr

I anvisningarna justerades överförmyndarnämndens budgetram upp med 16 Tkr. Den höjda internräntan gav 3 Tkr. Inflationskompensationen motsvarade 8 Tkr. För ökat fastighetsunderhåll fick nämnden 5 Tkr.

Överförmyndarnämndens förslag:

Överförmyndarnämnden begär en ramökning om 300 Tkr p.g.a. ökad ärendemängd. Nämnden begär också ett tillfälligt utbildningsanslag om 150 Tkr under 2015.

Budgetberedningen föreslår att överförmyndarnämnden tillförs 250 Tkr för ökad ärendemängd. Lönerrevisionen genererar en ökning med 41 Tkr. Justerat fastighetsunderhåll minskar ramen med 2 Tkr.

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige fastställer överförmyndarnämndens budgetram 2015 i enlighet med anvisningarna och budgetberedningens förslag med följande justering:

Överförmyndarnämnden tillförs ytterligare 650 Tkr, i tillfälligt anslag under 2015, för ökad ärendemängd och utökade åtaganden. Därmed fastställs överförmyndarnämndens budgetram 2015 till 4 184 Tkr.

Resultaträkning, Mkr

Resultaträkning Mkr	Bokslut 2013	Budget 2014	Budget 2015
Summa intäkter	0,6	0,0	0,0
Personalkostnader	3,0	2,9	3,9
Omkostnader	0,4	0,3	0,3
Ränta	0,0	0,0	0,0
Avskrivning	0,0	0,0	0,0
Summa kostnader	3,4	3,2	4,2
Nettokostnader	2,8	3,2	4,2

Investerings- och exploateringsplan

Sammanfattning, Mkr	2015	2016	2017	2018	2019	S:a
Investeringsbudget	149,0	139,1	116,5	95,9	76,4	576,9
Exploateringsbudget	28,0	34,0	52,0	38,0	23,0	175,0
TOTALT KOMMUNEN	177,0	173,1	168,5	133,9	99,4	751,9

Total snittutgift, netto under perioden 2015 - 2019	150,4 Mkr
--	------------------

Fördelning per nämnd, Mkr

Barn- och utbildningsnämnden	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	30,0
Byggnadsnämnden	0,7	0,5	0,5	0,5	0,5	2,7
Kommunstyrelsen	4,8	2,3	2,3	2,3	2,3	14,0
Kulturnämnden	0,6	0,5	0,4	0,3	0,3	2,1
Samhällsbyggnadsnämnden	160,5	157,5	155,0	118,5	86,0	677,5
varav fastighetsinvesteringar	58,5	53,5	33,0	40,5	33,0	218,5
varav exploateringsbudget	28,0	34,0	52,0	38,0	23,0	175,0
Socialnämnden	4,4	6,3	4,3	6,3	4,3	25,6

Barn- och utbildningsnämnden

Inventarier

Verksamhet/Projekt	2015	2016	2017	2018	2019	S:a
Barn- och utbildningsförvaltningen						
Utgifter Inventarier	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	12,5
Barnomsorg, Grundskola						
Utgifter IT-investeringar	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	15,0
Arena och Fritid						
Utgifter Inventarier	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	2,5
S:a Utgifter inventarier	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	30,0

Inventarier 2015:

Investering i inventarier avser arbetsmiljöåtgärder

It-investeringar avser It-teknik.

Fler datorer till förskolan för utbyggnad av edWise.

Driftskostnad för planerade investeringar kräver omprioriteringar inom befintlig budgetram.

Byggnadsnämnden

Inventarier

Verksamhet/Projekt		2015	2016	2017	2018	2019	S:a
Utgifter	Inventarier	0,7	0,5	0,5	0,5	0,5	2,7
S:a Utgifter inventarier		0,7	0,5	0,5	0,5	0,5	2,7

Byggnadsnämndens investeringar avser förtätning på förvaltningskontor och mätinstrument samt utveckling av karta/GIS.

Kommunstyrelsen

Inventarier

Verksamhet/Projekt		2015	2016	2017	2018	2019	S:a
Utgifter	Datanät	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	10,0
	Inventarier	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	1,5
	Ärendehanteringssystem	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5
S:a Utgifter inventarier		4,8	2,3	2,3	2,3	2,3	14,0

Kulturnämnden

Inventarier

Verksamhet/Projekt		2015	2016	2017	2018	2019	S:a
Utgifter	Inventarier	0,6	0,5	0,4	0,3	0,3	2,1
S:a Utgifter inventarier		0,6	0,5	0,4	0,3	0,3	2,1

Samhällsbyggnadsnämnden

Verksamhet/Projekt		2015	2016	2017	2018	2019	S:a
Gator och vägar							
Utgifter	Gator och vägar		4,2	2,0	7,4	7,5	21,1
	Fisktorget	2,5					2,5
	Översvämningssäkra gc-tunnel under järnvägen vid Lillån	1,0					1,0
	Belysningsprojekt		1,0	1,0	1,0	1,0	4,0
	Ombyggnad korsningarna Edsvägen-Gropbrovägen och Edsvägen-Lyckhemsgatan		1,2				1,2
	Gropbrovägen vid Petersbergsvägen		0,2				0,2
	Cirkulationsplats Korseberg statsbidrag 2 miljoner	6,5					6,5
	Tackjärnsvägen, gatusanering	1,0					1,0
	Cirkulationsplats norra utfarten och Djupedalsvägen			5,6			5,6
	Älgvägen o Björnvägen, gatusanering		1,0	1,0			2,0
S:a Utgifter		11,0	7,6	9,6	8,4	8,5	45,1
Kollektivtrafikåtgärder							
Utgifter	Busshållplatser handikappanpassade					1,0	1,0
	Bhpl. Edsvägen vid Johannesbergsv.		0,4				0,4
	Bhpl Nordkroksv. Vid Maskrosvägen	0,5					0,5
	Bhpl Nordkroksv. Vid Viksängen		0,4				0,4
	Bhpl. Drottningg. vid Cypressen		0,2				0,2
	Bhpl Vassbottenleden vid Brogatan			0,4			0,4
	Bhpl Granåsvägen vid Helenebergsv.			0,4			0,4
	Bhpl Granåsvägen vid Kyrkan			0,2			0,2
	Bhpl. Stationsvägen vid Granåsv.				0,4		0,4
	Bhpl. Stationsvägen vid Sigyns väg				0,2		0,2
	Bhpl. Restadvägen vid Lilla vägen				0,4		0,4
	Gropbrovägen gångpassage vid arenan				0,5		0,5
S:a Utgifter		0,5	1,0	1,0	1,5	1,0	5,0

Investerings- och exploateringsplan

Verksamhet/Projekt	2015	2016	2017	2018	2019	S:a	
Cykelbefrämjande åtgärder							
Utgifter					4,3	4,3	
	Cykelvägar						
	Gc-väg Nordkroksvägen mellan Replyckevägen-Gumsevägen	2,5				2,5	
	Gc-väg Parallellgatan		0,5			0,5	
	GC-väg mellan Önafors och Brinketorp			0,2		0,2	
	GC-väg utmed Gropbrovägen mellan Petersbergsv. och Marierov		0,6			0,6	
	GC-väg utmed Marierovägen mellan Gropbrov. och Alg		0,6			0,6	
	GC-väg mellan Östra vägen och Marierovägen		1,6			1,6	
	GC-väg Almgatan mellan Gropbrovägen-Olle Niclas väg		0,8			0,8	
	Upprustning Sjövikspromenaden				0,2	0,2	
	GC-väg utmed Drottninggatan			1,2		1,2	
	GC-väg utmed Storgatan mellan Belfrageg.-Korsgatan			0,5		0,5	
	GC-väg utmed Olle Niclas väg. mellan Restadvägen och Fridhemsv.		1,3			1,3	
	Gc-väg utmed Granåsv. mellan Stationsvägen och kyrkan			1,5		1,5	
	Gc-väg utmed Granåsv. mellan Halle- bergsvägen och Nordkroksvägen				2,1	2,1	
	Gc-väg utmed Restadvägen mellan Brinkvägen och Olle Niclas väg				2,0	2,0	
S:a Utgifter		2,5	5,4	3,4	4,1	4,5	19,9
Parkverksamhet							
Utgifter	Grönytor, lekplatser, parker m.m.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	5,0
S:a Utgifter		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	5,0

Investerings- och exploateringsplan

Verksamhet/Projekt	2015	2016	2017	2018	2019	S:a
Fastighetsenheten						
Utgifter	Barnomsorg och Grundskola, ej hyreshöjande					
				1,0		1,0
			0,8			0,8
			0,3			0,3
		2,4				2,4
				1,0		1,0
		1,2				1,2
		1,0				1,0
			0,5			0,5
	0,4					0,4
					1,5	1,5
				1,5		1,5
	2,0					2,0
	1,0					1,0
				1,0		1,0
				0,8		0,8
	0,5					0,5
S:a Utgifter	3,9	4,6	1,6	5,3	1,5	16,9
Utgifter	Barnomsorg och Grundskola, myndighetskrav etc					
	Skolor:					
		1,5				1,5
				1,5		1,5
		1,9				1,9
		2,1				2,1
				2,0		2,0
		2,7				2,7
	Förskolor:					
		0,5				0,5
					2,0	2,0
				1,5		1,5
	2,5					2,5
			2,5			2,5
				1,5		1,5
	1,5			1,9		3,4
				2,5		2,5
S:a Utgifter	4,0	8,7	2,5	10,9	2,0	28,1

Investerings- och exploateringsplan

Verksamhet/Projekt	2015	2016	2017	2018	2019	S:a
Utgifter Barnomsorg och Grundskola, strukturell översyn, verksamhetsanpassning						
Skolor:						
Norra skolan		11,8	18,5	9,6		39,9
Onsjöskolan, moduler etablering					1,0	1,0
Rånnums skola, moduler etablering					1,0	1,0
Öxnereds skola, moduler etablering					1,0	1,0
Förskolor:						0,0
Tenggrenstorps förskola 201505-201605	9,4					9,4
Brålanda förskola, utbyggnad 201505-12					4,1	4,1
Mulltorps förskola 201505-12	7,6					7,6
Lekplatser förskolor		0,5		0,5		1,0
Förskolor Dal/Centrum					11,9	11,9
S:a Utgifter	17,0	12,3	18,5	10,1	19,0	76,9
Utgifter Arena och Fritid, ej hyreshöjande						
Ospecifierat, fritidsfastigheter					1,3	1,3
Idrottshuset Vidar, etapp B	1,0					1,0
Idrottshuset Vidar, etapp D			1,0			1,0
Gymnasiehallen, ny ventilation				0,7		0,7
Ishallen Vbg, ventilation, värme			1,6			1,6
Brålandahallen			1,3		1,0	2,3
Hallevi IP, Björkås 1:176		0,2				0,2
Fyrkanten, krossboden	1,1	1,2			1,2	3,5
Hallevibadet					1,0	1,0
S:a Utgifter	2,1	1,4	3,9	0,7	4,5	12,6
Utgifter Arena och Fritid, myndighetskrav						
Idrottshuset 201501-10	2,2	4,5	2,2			8,9
Fyrkanten			1,3			1,3
Hallevibadet		1,5		3,0		4,5
Brålandahallen				0,5	2,0	2,5
S:a Utgifter	2,2	6,0	3,5	3,5	2,0	17,2
Utgifter Arena och Fritid, verksamhetsanpassning						
Ishall			2,5			2,5
Frendevi 201501-05	0,8					0,8
Konstgräs Brålanda	2,5					2,5
Hallevi/konstgräs					2,5	2,5
Hallevi IP/omkl.rum 201505-12	3,0					3,0
Vänernborg/konstgräs					1,5	1,5
S:a Utgifter	6,3	0,0	2,5	0,0	4,0	12,8

Investerings- och exploateringsplan

Verksamhet/Projekt	2015	2016	2017	2018	2019	S:a
Utgifter Kommunhuset						
Förtätning plan 3, Byggnadsförvaltningen	1,0	1,0				2,0
Anpassning ytterbelysning, nya krav			0,3			0,3
Sessionssalen (kommunstyrelsen) tillgänglighetsanpassning m.m.	3,0					3,0
S:a Utgifter	4,0	1,0	0,3	0,0	0,0	5,3
Utgifter Vänersborgs museum						
Anpassning nya krav ytterbelysning			0,2			0,2
Tillgänglighetsanpassn, höst2015- vår2016	1,0	1,0				2,0
S:a Utgifter	1,0	1,0	0,2	0,0	0,0	2,2
Utgifter Socialförvaltningen						
Omsorg om funktionshindrade Tagelgatan 1, juni	8,0					8,0
Ny gruppbostad, kv1		10,0				10,0
Rapsvägen, kv3		8,0				8,0
Ny gruppbostad, kv1				10,0		10,0
IFO-Marierov, jan	1,8					1,8
IFO-Träningsboende, jan		0,5				0,5
S:a Utgifter	9,8	18,5	0,0	10,0	0,0	38,3
Utgifter Kostenheten						
Ettapp 1, uppgradering fr mottagningskök till produktionsköken vid Onsjöskolan, Mariedalskolan, Öxneredsskolan	8,2					8,2
S:a Utgifter	8,2	0,0	0,0	0,0	0,0	8,2
TOTALT FASTIGHETSINVESTERINGAR	58,5	53,5	33,0	40,5	33,0	218,5

Kommentar till fastighetsinvesteringar:

- Investeringsbudget till förskolan i centrala Vänersborg hanteras enligt särskilt beslut.
- Förutom ovanstående fastighetsinvesteringar har 88 Mkr avsatts till investering i Birger Sjöberggymnasiet under åren 2014-2016 (Kommunfullmäktige 2014-09-03, § 109).

Investerings- och exploateringsplan

Verksamhet/Projekt		2015	2016	2017	2018	2019	S:a
VA-verksamhet							
Utgifter	VA-Vänerkusten, inkl. Nordkroken	44,0	40,0	40,0	10,0		134,0
	Brålanda avloppsreningsverk	1,0	2,0	1,0			4,0
	Va-Tackjärnsvägen 240 m, sanering	3,0					3,0
	Va, Nordkroksvägen mellan Replyckevägen-Fågelsångsstigen	2,0					2,0
	Va, Frändefors, relining	1,0					1,0
	Reliningsarbeten ej specificerade	1,0					1,0
	Va-Gumsevägen	1,0					1,0
	Översvämningssäkra avloppsverket och vattenverket, utredning	0,5					0,5
	Va-Älgvägen, sanering		3,0				3,0
	Va, Björnvägen, sanering			3,0			3,0
	Va-Östra vägen, byta ut Ts 600,1270 m		5,0	1,0			6,0
	Nytt garage vattenverket	0,5					0,5
	Ombyggn. på vatten o avloppsverken			2,0	3,0	3,0	8,0
	Va-saneringar, blåplanen kommer att fastställa i vilken ordning saneringarna ska ske			3,0	7,0	7,0	17,0
S:a Utgifter		54,0	50,0	50,0	20,0	10,0	184,0
Renhållningsverket							
Utgifter	Utrustning och inventarier	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	5,0
Gatuenheten							
Utgifter	Fordon och maskiner gatuenheten	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	8,0
	Fordon och maskiner, renhållningen	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	8,0
S:a Utgifter		3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	16,0
Kostenheten							
Utgifter	Köksutrustning	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	2,0
Serviceenheten							
Utgifter	Maskiner, inventarier cafeteria	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	2,0
Summa utgifter gata och park		15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	75,0
Summa utgifter fastighet		58,5	53,5	33,0	40,5	33,0	218,5
Summa utgifter VA		54,0	50,0	50,0	20,0	10,0	184,0
Summa utgifter renhållning		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	5,0
Summa utgifter övrigt		4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	20,0
SUMMA		132,5	123,5	103,0	80,5	63,0	502,5

Exploateringsbudget

Verksamhet/Projekt		2015	2016	2017	2018	2019	S:a
Utgifter	Sanden, stadsförnyelse		2,5				2,5
	Öxnered norra bostäder etapp 1			5,5			5,5
	Holmängen verksamheter			3,5			3,5
	Nordkroken bostäder	1,0	2,5				3,5
	Holmängen bostäder etapp 1		9,0				9,0
	Va till ovanstående områden	5,0	5,0				10,0
	Gc-tunnel Holmängen			11,0			11,0
	Onsjö, bostäder	2,0	5,0				7,0
	Öxnered norra bostäder etapp 2			1,0	7,0		8,0
	Trestad center			1,0	10,0		11,0
	Va till ovanstående bostadsområden		9,0	4,0			13,0
	Vargön Industriområde, ny hamn		1,0	20,0	20,0		41,0
	Skaven, bostäder				1,0	7,0	8,0
	Va till ovanstående områden och befintligt område Skaven			6,0			6,0
	Katrinedal Norra					10,0	10,0
	Dalbobergen					6,0	6,0
	Vargön industriområde, säkring mot ras	20,0					20,0
S:a Utgifter		28,0	34,0	52,0	38,0	23,0	175,0

SUMMA Investerings- och

exploateringsbudget

160,5 157,5 155,0 118,5 86,0 677,5

Socialnämnden

Inventarier

Verksamhet/Projekt		2015	2016	2017	2018	2019	S:a
Utgifter	Administrationen	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	2,5
	Vård och omsorg	2,5	4,5	2,5	4,5	2,5	16,5
	Individ- och familjeomsorg	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	2,5
	Omsorg om funktionshindrade	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	2,5
	Arbetsmarknadsavdelningen	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	1,6
S:a Utgifter inventarier		4,4	6,3	4,3	6,3	4,3	25,6